

A photograph of a cluttered workshop or studio. In the foreground, a wooden table with a white plastic tablecloth is set up, with a wooden chair tucked under it. The table has some papers and a small container on it. To the right, there's a white cabinet with drawers. On the floor next to the cabinet are several paint cans and a red bag. In the background, the walls are covered with various tools, materials, and finished objects. Two large balloons, one yellow and one white, are hanging from the ceiling. A window is visible on the right side of the image.

TILAA! TAITEELLE!

Katsaus Suomen Taiteilijaseuran
ateljeesäitiön historiaan

Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiö
Lemuntie 4 D 21
00510 Helsinki
www.ateljeesaatio.fi
asiamies (09) 7268 0470, tuula.paalimaki@ateljeesaatio.fi
suunnittelija, residenssiasiat (09) 7268 0471,
riikka.suomi-chande@ateljeesaatio.fi

Tämä katsauksen lähdeaineistona on pääasiassa Suomen Taiteilijaseuran ja Ateljeesäätiön pöytäkirja-aineisto. Lähteinä on käytetty myös Taide- ja Taiteilija-lehtiä sekä seuraa ja taiteilijaelämää käsitteleviä kirjoja. Vuoteen 1989 saakka katsaus perustuu kirjalliseen aineistoon, siitä eteenpäin myös kirjoittajan omakohtaisiin kokemuksiin Suomen Taiteilijaseuran pääsihteerinä 1988–99 ja ateljeesäätiön sivutoimisena (1990–99) ja päätoimisena asiamiehenä (1999–2010). Säätiön asiamies Tuula Paalimäki (2010–) on osallistunut tekstin työstämiseen.

© Tekijät ja Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiö
Teksti Esko Vesikansa
Toimitus Ilona Räihä
Ulkoasu Päivi Tiittanen, Viestintätoimisto Svengi
Uniprint, Tallinna 2010

Kannen kuva Tapiolan ateljeetalo,
Pekka Jylhän työhuone/Juha Ilonen

TILAA! TAITEELLE ●

Katsaus Suomen Taiteilijaseuran
ateljeesäitiön historiaan

Tähtäämme tulevaisuuteen vakaalta pohjalta

Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiö on merkittävä toimija suomalaisella kuvataidekentällä. Se on 20-vuotisen toimintansa aikana linjannut työtilapolitiikkaa, aktivoinut residenssitoimintaa ja ennen kaikkea tuottanut kohtuuhintaisia työtiloja kuvataiteilijoille, mikä onkin säätiön ensisijainen tarkoitus.

Säätiön ensimmäiset vuosikymmenet ovat olleet laajentumisen ja toiminnan vakiinnuttamisen aikaa. Juhlissaan 20-vuotista taivaltaan säätiö on monin tavoin murroskohdassa. Kiinteistöjen peruskorjauksia suunnitellaan, uuden muotoista ateljeeasumista kehitetään, ja henkilövaihdosten myötä pitkän tähtäimen suunnitelmia arvioidaan uudelleen. Nyt on siis hyvä hetki katsoa taaksepäin ja samalla luodata tulevaisuutta.

Tässä historiakoosteessa luodaan katsaus Suomen Taiteilijaseuran kiinteistötoimen alkuvuosiin, jolloin luotiin pohja myös ateljeesäätiön toiminnalle. Lisäksi käydään läpi säätiön eri kiinteistöjen vaiheita samoin kuin residenssitoiminnan Suomeen rantautumista, jossa säätiöllä oli keskeinen asema.

Historiikki sivuaa myös suomalaisen kulttuuripolitiikan ja taidehallinnon kehitystä ja osoittaa, kuinka merkittävä asema julkisen vallan toimenpiteillä on ollut ateljeetilanteen parantamisessa. Ilman opetusministeriön ja eri kuntien osuutta ateljeesäätiön tarina ei olisi kaltaisensa menestyskertomus.

Julkaisun on laatinut ateljeesäätiön elinkaaren keskeisin henkilö, Esko Vesikansa, joka Suomen Taiteilijaseuran pääsihteerinä oli

käynnistämässä säätiön toimintaa ja säätiön asiamiehenä on vastannut toimintatapojen linjauksista. Esko on ollut kehittämässä ateljeesäätiön toimintaa siksi tunnetuksi brändiksi, joka se tänä päivänä on.

Historiakatsausta edelsi laajempi selvitys. Kohtuutonta olisi ollut, ellei työstä tässä vaiheessa olisi julkaistu mitään osia kiinnostuneiden luettavaksi. On hyvä välillä pysähtyä ja katsoa, mitä on saatu aikaan – ja kertoa se muillekin. Laajempi aineisto odottaa myöhempien aikojen historiankirjoittajia.

Esitämme suuren kiitoksen Eskolle historiikin kokoamisesta. Samalla kiitämme pitkäaikaisesta, antaumuksellisesta työstä kuvataiteilijoiden hyväksi. Kiitos myös julkaisun toimittaneelle Ilona Räihälle ja taitosta vastanneelle Päivi Tiittaselle.

Ateljeesäätiö on nykyisin luotettava toimija, joka voi itseoikeutetusti edustaa ja puolustaa koko kuvataiteilijakuntaa ja toimia asiantuntijana tilakysymyksissä. Työtilojen kysyntä on edelleen suurempi kuin tarjonta, joten työtä riittää. Tästä on hyvä jatkaa uusille vuosikymmenille.

1.6.2010

Ilkka Väätti
puheenjohtaja

Tuula Paalimäki
asiamies

Suomen Taiteilijaseura sai taidemaalari K.A. Lietsalon testamenttilahjoituksena Sammatin Oravaniemestä ateljeetalon, joka oli seuran käytössä vuoteen 1970. Kuvat: Raino Reinikainen.

Lähtökohtana Suomen Taiteilijaseuran kiinteistöt

Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiön juuret ulottuvat 1950-luvulle, jolloin henkilöjäsenyyteen perustuneesta Suomen Taiteilijaseurasta muodostettiin kuvataiteilijoiden taiteenalakohtaisten liittojen keskusjärjestö. Konstnärsgillet i Finland oli perustettu vuonna 1864, ja 1900-luvulla sen rinnalle oli syntynyt kuvanveistäjien, taidemaalarien ja -graafikoiden omat liitot. Seura otti keskeiseksi tehtäväkseen taiteilijoiden työskentelyedellytysten parantamisen, ja heti alkuun ateljeista ja ateljeeasunnoista tuli seuran keskeinen toiminta-alue.

Työtilojen ja ateljeeasuntojen tarve oli toki tullut esille seuran keskusteluissa jo aiemminkin. Vuonna 1904 asetettiin toimikunta – Albert Edelfelt, Eliel Saarinen, Eero Järnefelt ja Jonathan Reuter – selvittämään oman talon saamista. 1920-luvulla hanke muuttui todeksi, kun Gösta Serlachius lupasi lahjoittaa varat näyttely- ja ateljeetiloja sisältävään rakennukseen. Kun rahoittajaksi saatiin myös Amos Andersson ja Salomo Wuorio, rakennettiin Helsingin kaupungin luovuttamalle tontille Taidehalli erillisen säätiön omistukseen vuonna 1928. Alun perin suunnitelmaan kuuluneista ateljeista luovuttiin, ja vaikka asiaan palattiin myöhemminkin, ei Ainonkadun varteen ateljeesiipeä ole syntynyt.

TAPIOLAAN RAKENNETAAN ATELJEETALO

Taiteilijaseuran kiinteistötoiminta alkoi taidemaalari K.A. Lietsalon testamenttilahjoituksesta vuonna 1953, kun seura sai Sammatin Oravaniemen hienolta järvenrantatontilta Lietsalon komean hirsisen ateljeerakennuksen ja rantasaunan. Taiteilijaseuran puheenjohtajan taidemaalari Erkki Koposen muistitiedon mukaan ensivierailulla Sammatissa kiteytyi myös ajatus ateljeeasuntojen rakentamisesta. Opetusministeriöstä oli saatu tieto veikkausvoittovarojen käytön suuntaamisesta kulttuurielämän laaja-alaisen suunnitelmien toteuttamiseen.

Niin käynnistyi Tapiolan ateljeetalon rakentaminen, jonka suunnittelun kuuma vuosi oli 1954. Seuran hallitus päätti keväällä ryhtyä hankkeeseen ja avasi samalla ovet myös valtakunnalliselle työtilapolitiikalle: ”Päätettiin että asiaa ryhdytään alusta alkaen ajamaan koko maan pohjalta, mutta lähtökohtana on pääkaupunki.” Asuntosäätiöltä ostettiin Nallenpolun tontti, valtioneuvosto myönsi veikkausvoittovaroista 20 miljoonaa markkaa, ja opetusministeri Johannes Virolainen lupasi hankkeelle sen myöhemmin tarvitseman lisärahoituksen. Talon suunnitelmat tilattiin arkkitehti Aulis Blomstedtilta, ja ne valmistuivat joulukuussa. Kustannusarvio oli tällöin jo lähes 50 miljoonaa markkaa.

*Ateljeeasuintalo Tapiolan Nallenpolulla (1955) oli maan ensimmäinen ateljeerivitalo ja sai seuraajia eri puolille maata.
Kuva: Havas, Asuntosäätiön arkisto.*

Suomen Taiteilijaseura osti Oulunkylän entisen yhteiskoulun taiteilijataloksi. Boheemin maineen saanut talo palveli taiteilijakäytössä purkamiseensa saakka 1976. Kuva: Valtion taidemuseo/Kuvataiteen keskusarkisto/Kauko Sillanpää.

Vuosi 1955 kului taloa rakennettaessa, ja taiteilijat pääsivät muuttamaan taloon joulukuun. Rakennukseen tuli kuusi ateljee-asuntoa, joissa on korkea, parvella varustettu työskentelytila. Asuntoon (50 m²) kuuluu keittiö-olohuone, kaksi makuuhuonetta ja kylpyhuone. Lisäksi talossa on neljä ensisijaisesti työkäyttöön tarkoitettua, isolla parvella ja keittiöllä varustettua ateljeehuoneistoa.

OULUNKYLÄN YHTEISKOULU TAITEILIJOILLE

Tapiolan ateljeetalo ei suinkaan riittänyt tilantarpeen tyydyttämiseen eikä vauhtiin päässeelle Taiteilijaseuralle. Sen tietoon oli tullut vuoden 1955 alussa, että Oulunkylän yhteiskoulun vanha koulurakennus olisi ostettavissa työtilakäyttöön. Rahoituksesta neuvoteltiin Helsingin kaupungin kanssa, ja kauppakirja allekirjoitettiin lokakuussa 1955.

Oulunkylän koulu kunnostettiin taiteilijataloksi vuonna 1956, minkä jälkeen siihen ja piharakennukseen pääsi työskentelemään ja asumaan 14 taiteilijaa. Ateljeet tehtiin entisistä luokkahuoneista. Talossa oli yksi yhteinen suihku, ja sisä vessatkin saatiin vasta vuonna 1965.

VÄLIMEREN VALOON JA AURINKOON

Keväällä 1957 seura innostui jo katsomaan ulkomaillekin. Taloudenhoitaja Jorma Tissarille annettiin tehtäväksi tutkia huvilan hankkiminen Espanjasta. Tissari löysikin kesälomamatkallaan pienestä Marbellan kalastajakaupungista myytävänä olleen talon, ja vuodesta 1958 suomalaistaiteilijoilla on ollut oma tukikohta, kahden ateljeen ateljeetalo Marbellan keskustassa.

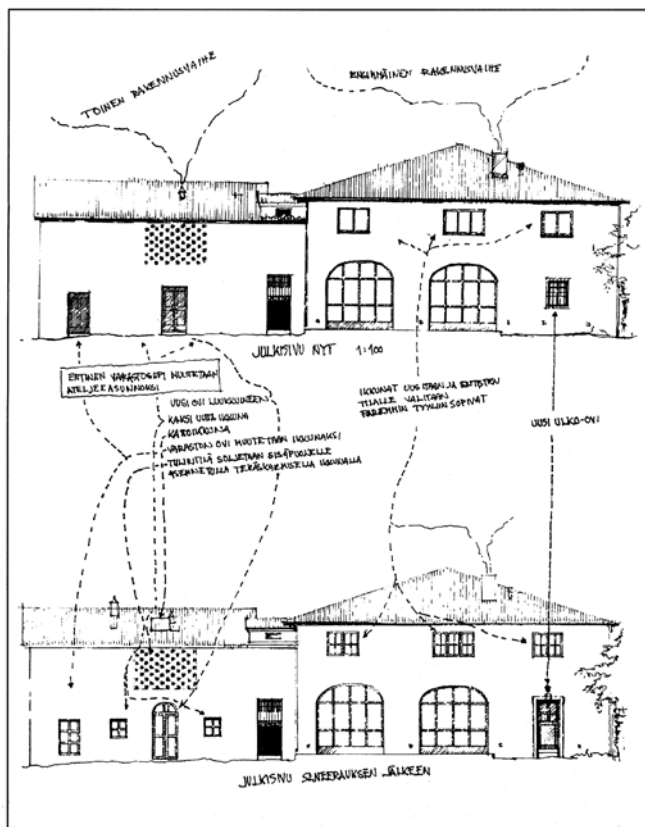
Ulkomailla työskentelyn mahdollistamiseksi seura päätti etsiä ateljeetaloa myös Italiasta. Taidemaalari Jaakko Sievänen otti tämän tehtäväkseen, ja hänen kerrotaan kierrellen vespalla, usein kuvanveistäjä Laila Pullisen kanssa, ympäri Italiaa taloa etsimässä. Opetusministeriö lupasi Taiteilijaseuran 100-vuotislahjaksi vuonna 1964 seuralle varat talon hankkimiseen. Firenzen seudulta löytyi useampiakin vaihtoehtoja, joista paikallisen Suomen-ystävä Ugolino Ugolinin avustuksella löytyi nykyinen Grassinan ateljeetalo vuonna 1966. Talo ostettiin ja peruskorjattiin pääosin valtion varoin ja voitiin vihkiä juhlallisesti käyttöön kesällä 1968.

Marbellan ateljeetalo Espanjan Aurinkorannikolla aloitti Suomen Taiteilijaseuran kansainvälisen ateljeetoiminnan vuonna 1958. Kuva: Ateljeesäätiö.

Grassinan ateljeetalon 30-vuotisjuhlia vietettiin heinäkuussa 1998. Juhlanäyttelyjen organisaattorina toimi taidemaalari Kuutti Lavonen, taloa on vuodesta 1980 hoitanut Leena Birelli, ja talon löysi aikoinaan taidemaalari Jaakko Sievänen. Kuva: Mauri Tahvonen.

Grassinan ateljeetalo peruskorjattiin vuonna 1989.
 Samalla talon ateljeiden määrä kasvoi.
 Kuvassa arkkitehti Liisa Kanervan korjaussuunnitelma.
 Kuva: Taiteilija-lehti 3/87.

ATELJEERIVITALO TAMPEREELLE JA MUUALLE SUOMEEN

Tapiolan ja Oulunkylän ateljeetalojen jälkeen tulivat rakentamisvuoroon ateljeet muualle maahan. Jo vuonna 1957 opetusministeriö myönsi varat Tampereen ateljeetalon suunnitteluun. Suomen Taiteilijaseura tuki Tampereen Taiteilijaseuran hanketta, jonka keskeisenä organisaattorina oli molempien seurojen hallituksissa toiminut taidemaalari Reino Viirilä. Tampereen Taiteilijaseuran ja kaupungin perustaman yhtiön rakennuttama kymmenen ateljeasunnon talo valmistui Hälläpyöräkadulle 1961.

Työtilojen aikaansaamiseen tarttui myös Valtion taidekomitea, jonka vuoden 1965 esitykset loivat hyvinvointivaltion taidepolitiikan perustan ja pohjan vuosikymmenen lopulla tehdylle valtion taidehallinnon uudistukselle, vuosiapurahajärjestelmän laajentamiselle sekä taiteilijaeläkkeiden määrän nostamiselle. Komitea esitti valtion osin rahoittamien ateljeiden rakentamista maan eri osiin ja ulkomaisten taiteilijoiden työskentelymahdollisuuksien lisäämistä.

Komitean linjausten mukaisesti valmistuivat ateljeerivitalot Turkuun (1967), Lahteen (1972), Helsingin Myllypuroon (1974) ja Jyväskylään (1974), kukin paikallisen taiteilijaseuran ja kaupungin perustaman säätiön omistukseen.

HERTTONIEMEEN RAKENNETAAN TAIDEVALIMO, ORAVANIEMEEN TYÖSKENTELY- JA VIRKISTYSKESKUS

Suomen Taiteilijaseuran tarjoamat työskentelytilat lisääntyivät vuonna 1960, kun Mannerheimin ratsastajapatsasvaltuuskunta luovutti seuralle varat taidevalimon rakentamiseksi Herttoniemeen. Valimotoimintaa ryhtyi seuran vuokralaisena harjoittamaan Suomen Kuvanveistäjäliitto, jolta toiminta siirtyi vuonna 1987 SKL:n aikaisten valureiden perustamalle Herttoniemen Taidevalimo Oy:lle. Samaan aikaan valimon kanssa seuran hallintaan tuli myös ratsastajapatsaan valmistuksessa Aimo Tukiaisen käytössä ollut Lauttasaaren ateljee, joka purettiin vuonna 1983.

1960-luvun jälkipuoliskolla seurassa oli esillä useita uusia ateljeehankkeita Myllypurossa ja Suomenlinnassa. Omien tilojen sijaan seura lisäsi työtilojaan vuokraamalla taiteilijoille vanhan huonokuntoisen talon Helsingin kaupungilta Pasilasta (talo purettiin 1977) ja ateljeehuoneiston Betania-talosta Punavuoresta sekä talon Hyvinkäältä (palautui kaupungin omaan hallintaan 1998).

Lietsalon ateljeetalo Oravaniemessä nostettiin keskusteluun. Vanhan rakennuksen katsottiin tarjoavan mahdollisuuksia liian harvoille taiteilijoille, ja sen arveltiin olevan huonossa kunnossa. Kesällä 1969 seuran hallitus päätti ryhtyä rakentamaan ateljeerakennuksen tilalle neljää mökkiä. Seuraavana vuonna hanke oli laajentunut ateljeerakennukseksi, viideksi mökiksi ja huoltorakennukseksi. Lietsalon vanha talo purettiin, ja uudet lautarakenteiset bungalow-talot valmistuivat vuonna 1972.

OULUNKYLÄÄN UUSI ATELJEETALO

Vuonna 1973 soivat hälytyskellot Oulunkylässä. Helsingin kaupunki ja Keskusosuusliike Hankkija olivat löytäneet Hankkijan uuden pääkonttorin ja varastojen paikaksi Oulunkylän, jossa rakennushankkeen tiellä oli joukko vanhoja puutaloja, muun muassa Taiteilijaseuran ateljeetalo. Kiivaat neuvottelut talon säilymisestä ja ennen kaikkea sen korvaamisesta käynnistyivät. Verrattain nopeasti päädyttiinkin sopimukseen, jonka mukaan kaupunki osoittaa lähistöltä tontin kolmea uutta ateljeerakennusta ja huoltorakennusta varten. Kaupunki lupasi osallistua myös hankkeen rahoitukseen. Oulunkylän rakennushankkeen kompastuskiveksi oli muodostumassa valtion rahoitus. Valtion budjetista oli poistettu aiemmin OPM:n käytössä ollut määräraha ateljeerakentamiseen, eikä sitä saatu palautettua huolimatta seuran tarmokkaista yrityksistä eduskuntakäsittelyn aikana. Lainoitettuun rakentamiseen uskallettiin ryhtyä, kun opetusministeriön edustaja lupasi seuralle ministeriöstä vuotuisen valtionavustuksen lainojen hoitoon. Harkinnanvarainen vuotuinen avustus osoittautui sittemmin seuran/säätiön kannalta taloudellisesti edulliseksi ratkaisuksi.

Rakennustöihin päästiin syksyllä 1975, ja vihkiäiset pidettiin joulukuussa 1976. Talon 16 ateljeeasunnon vuokralaisiksi siirtyivät puretun ateljeetalon taiteilijat sekä muutama uusikin vuokralainen.

Vaikka Taiteilijaseuran taide- ja taiteilijapoliittinen toiminta suuntautui 70-luvun lopulla ja 80-luvun alkupuolella muualle kuin ateljeeasioihin, eivät tila-asiatkaan unohtuneet. Malminkartanoon asemakaavoitetun ateljeeasuintalotontin rakentamista selviteltiin 80-luvun alkupuolella, ja vuosikymmenen loppupuolen suureksi hankkeeksi nousivat Taliin asemakaavoitetut työtila- ja asuinkorttelit. Talin vanhoihin jätevedenpuhdistamon tiloihin suunniteltiin suuria ateljeita ja ympäröivään asuntorakentamiseen

Oulunkylän uudet ateljeetalot rakennettiin vuosina 1975–76. Oikealla toinen suunnittelija, arkkitehti Kirmo Mikkola, vasemmalla asukkaiden edustajat rakennustoimikunnassa, taidemaalari Heikki Somersalo ja kuvanveistäjä Pekka Kontio. Kuva: Kauko Sillanpää.

myös ateljeeasuntoja. Hankkeelle ei kuitenkaan löytynyt rahoitusta.

Syksyllä 1985 vietettiin kansainvälistä taideviikkoa ateljeiden merkeissä teemalla ”Tilaa taiteelle!”. Järjestettiin seminaari ja mielenosoituksia, julkaistiin Taiteilija-lehden työtilaongelmiin pureutuva numero ja tehtiin aloitteita julkisen työtilatuen lisäämiseksi. Taideviikkoa pohjusti hyvin valtion taidehallinnon 1984 teettämä Juha Ilosen ja Jyrki Yläoutisen tutkimus ”Ateljee – kuvataiteilijan työväline”, jossa selvitettiin sekä sen hetkistä tilannetta että asetettiin tavoitteita tulevaisuuteen.

Seuran työtilat lisääntyivät, kun Tattarisuon kiviveistämö Helsingissä siirtyi seuran omistukseen Suomen Kuvanveistäjäliitolta Suomen Kulttuurirahaston taloudellisella avustuksella. Kiviveistämö vuokrattiin 1987 kuvanveistäjien perustamalle Taidekivenveisto ry:lle.

TAITEILIJASEURA KONSERNIKSI

1980-luvun puolivälissä seuran toiminta ja sen organisaatio oli laajimmillaan ja kaikilla toiminnanaloilla oli yhä laajentumissuunnitelmia. Jarmo Mäkilän tultua seuran puheenjohtajaksi 1986 yhtenäinen yhdistysmuotoinen Taiteilijaseura alkoi hajaantua konsernimaiseksi yhteisöksi. Julkaisutoiminta erotettiin Kustannus Oy Taide -yhtiöksi vuonna 1987. Valokopiointikorvausten myötä virinnee tekijänoikeusasiat koottiin seuran ja liittojen yhteisen Kuvasto-yhdistyksen hoitoon 1988. Taidehallin kerhoravintolasta muodostettiin SAFA:n ja Ornamon kanssa erillinen Taidehallin Klubi Oy 1989.

Oulunkylän ateljeetaloihin tehtiin kahden kerroksen korkuiset ateljeet, joiden isot ikkunat avautuvat pohjoiseen. Kuvassa vanhasta Oulunkylän talosta uuteen muuttaneen taidemaalari Heikki Somersalon ateljee. Kuva: Juha Ilonen.

Ateljeesäätiö perustetaan vuonna 1990

Taiteilijaseuran 125-vuotisen toiminnan kunniaksi vuosi 1989 oli nimetty Kuvataiteen juhluvuodeksi, jonka suojelijana toimi Tasavallan presidentti Mauno Koivisto. Juhlavuoden merkeissä seura järjesti näyttävän vuosijuhlan Esplanadin Kappelissa, lyötti juhla-mitalin, valatti Malmin taiteilijahaudalle pronssireliefit, järjesti kansainvälisen taiteilijatapahtuman, toteutti neliosaisen juhla-näyttelyn Esplanadin puistossa, Ateneumissa, Taidehallissa ja Kluuvin galleriassa sekä teetti yli 300-sivuisen juhla-kirjan "Taide, aika, ajatus".

TAITEILIJASEURAN TALOUS KRIISIYTYY

Juhlavuoden kuluessa seuran talous joutui kestävämpään tilaan. Konkreettisimmin taloustilanne näkyi talouspäällikön pöydällä, kun maksamattomien laskujen pino kasvoi kasvamistaan. Seuran tilivelat olivat vuonna 1987 lähes 300 000 mk ja vuonna 1989 jo lähes 800 000 mk. Seuran vuotuiset toimintakulut olivat tuolloin noin 4 miljoonaa mk.

Yhdeksi ratkaisuksi talousahdinkoon löytyi kiinteistöjen säätiöinti. Seuran hallinnossa kiinteistösäätiöstä oli keskusteltu useaan otteeseen jo vuonna 1966 asetetusta "säätiötyöryhmästä" alkaen. Tällä kertaa säätiöinnille antoivat pontta taluskriisi ja seuran "konserniksi" muuttaminen. Säätiöinnin arveltiin myös parantavan

kiinteistöjen hoitoa ja uusien työtila- ja ateljeasuntohankkeiden toteuttamista sekä samalla vapauttavan seuran resursseja päätehtäväksi nähtyyn ammatti- ja kulttuuripoliittisten asioiden hoitoon.

Akuutin kimmokkeen säätiöasiaan tarttumiselle kesken kiihkeästi työllistävää Kuvataiteen juhluvuotta antoi opetusministeriön pitkäaikaisen taideosaston päällikön Olli Närvän eläkkeelle lähtiessään esittämä kommentti. Närvä totesi yhden asian jääneen häneltä kesken: Taiteilijaseuran kiinteistöjen irrottaminen seurasta erilliseksi kiinteistösäätiöksi oli hänen mukaansa opetusministeriön ja seuran näkökannalta erittäin tärkeää.

TYÖRYHMÄ TEKEE EHDOTUKSEN ATELJEESÄÄTIÖN PERUSTAMISEKSI

Asiassa edettiin nopeasti. Lokakuussa 1989 seuran hallitus asetti työryhmän selvittämään seuran kiinteistöhallinnon tarkoituksenmukaisuutta. Työnsä tuloksena työryhmä ehdotti keväällä 1990, että seura perustaisi Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiön käyttäen peruspääomana Tapiolan ateljeetaloa. Muut kiinteistöt siirrettäisiin säätiön hallintaan sitä mukaa kuin niitä koskevat asiat (mm. tontinvuokrasopimukset ja lainojen siirrot) oli saatu yksityiskohtaisesti valmistelluiksi. Työryhmä esitti, että säätiön asioita hoitaisi 7–10-jäseninen seuran, liittojen ja OPM:n nimeä-

mä hallitus, jonka jäsenistä kolme voisi olla hallituksen kutsumaa ei-taiteilijaa. Hallituksen toimikausi olisi kolme vuotta, ja jäsen voisi olla hallituksessa enintään kolme kautta peräkkäin. Säätiön asiamieheksi tulisi siirtää seuran talouspäällikkö. Lisäksi ehdotettiin, että seura anois OPM:lta avustuksen kiinteistöjen aiheuttaman kasautuneen alijäämän kattamiseksi.

Säätiön säännöt laadittiin Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiön (HOAS) sääntöjen pohjalta. Sääntöjen säätiölle antama mahdollisuus myöntää takauksia Taiteilijaseuran lainoille oli erityisen pulmallinen kohta, jota viilattiin OPM:n juristi Rauno Anttilan kanssa Elokuvasäätiön sääntöjä hyväksi käyttäen.

SEURAN HALLITUS PÄÄTTÄÄ KEVENTÄÄ SÄÄTIÖN HALLINTOA JA SANEERAA OMAN TOIMISTONSA

Seuran hallitus oli sopinut vierailun ruotsalaisen sisarjärjestö KRO:n luokse Tukholmaan huhtikuussa 1990. Silvia Regina -risteilyn paluumatkalla pidetty hallituksen kokous oli samalla lähtölaukaus ateljeesäätiön perustamiselle ja muutoin seuran talouden tervehdyttämiseksi. Kokouksessa käyty perusteellinen keskustelu johti ratkaisevasti seuran hallintoa uudistaviin päätöksiin. Hallitus päätti, että seuran toiminta keskittyy lähivuosina kulttuuri- ja ammattipolitiikkaan ja että seuran kaikki kiinteistöt eriytetään säätiöksi. Seuran ja liittojen kulttuuri- ja ammattipoliittinen toiminta pyritään yhdentämään ja mahdollisesti kokoamaan yhteisiin tiloihin. Seuran toimisto päätettiin mitoittaa uuden tehtävämäärittelyn ja taloudellisten mahdollisuuksien mukaisesti, mikä merkisi käytännössä talouspäällikön ja yleissihteerin toimien lakkauttamista.

Säätiötyöryhmän ehdotus ateljeesäätiön asemasta ja hallinnosta tuuletettiin läpikotaisin. Uudessa ehdotuksessa hallituksen koko pienennettiin viiteen jäseneseen ja sen nimeämisessä luovuttiin seuran perinteisestä jäsenliittojen kiintiöajattelusta. Taiteilijaseura nimeäisi nyt neljä ja OPM yhden jäsenen, ja seura voisi nimetä hallitukseen myös ei-taiteilijajäseniä. Jäsenen mahdollisuus toimia hallituksessa lyhennettiin kahdeksi perättäiseksi kolmivuotiskaudeksi. Säätiön hallinto esitettiin järjestettäväksi niin, että kiinteistöjen käytännön ylläpito- ja taloushallinto hoidettaisiin irrallaan seurasta ulkopuolisessa isännöitsijätoimistossa ja säätiöllä olisi vain sivutoiminen asiamies, jona voisi toimia esimerkiksi seuran pääsihteeri.

EDUSTAJISTO PERUSTAA SUOMEN TAITEILIJASEURAN ATELJEESÄÄTIÖN 1.6.1990

Edustajistossa hallituksen esitys herätti laajan keskustelun. Työjärjestyksessä oli ennen säätiökysymystä käsitelty muun muassa juhluvuoden tappiollinen tilinpäätös, mikä varmasti laimensi jossain määrin keskustelun epäileväisimpiä puhujia. Tässä vaiheessa jätettiin päättämättä Herttoniemen taidevalimon, Tattarisuon kiviveistämön sekä Oravaniemen työskentely- ja virkistyskeskuksen luovuttaminen säätiölle, koska nämä olivat OPM:n kanssa käydyissä keskusteluissa tulleet esille kohteina, joita voitaisiin mahdollisesti käyttää seuran omana pääomapanoksena talousongelmien ratkaisussa. Muut kiinteistöt päätettiin lahjoittaa säätiölle.

Edustajisto hyväksyi hallituksen esityksen. Sääntöjen tarkoituksena lisättiin kuitenkin sana "kohtuuhintaisten" työtilojen tarjoaminen sekä omistamisen ja rakennuttamisen väliin sittemmin tärkeäksi osoittautuva sana "hankkia".

ATELJEESÄÄTIÖ ALOITTAA TOIMINTANSA

Oikeusministeriö antoi syyskuussa luvan säätiön perustamiseen, hyväksyi sen säännöt ja merkitsi Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiön säätiörekisteriin 2.1.1991 itsenäisenä säätiönä numerolla 2770. Kun lupa säätiön perustamiseen oli saatu, nimettiin säätiölle hallitus. Puheenjohtajaksi tuli säätiötyöryhmää johtanut taidemaalari Erkki Hirvelä ja jäseniksi jo säätiötyöryhmässä toiminut HOAS:n hallintojohtaja Timo Salovaara, sekä kuvanveistäjä Kari Huh-tamo ja taidemaalari Marketta Holmberg. Opetusministeriö nimesi hallitukseen säätiötä valmistelemaan olleen kulttuuriasiainneuvos Pekka Pekkosen. Säätiön asiamieheksi tuli Esko Vesikansa, ja vuoden 1991 alussa isännöitsijäksi valittiin Isännöitsijätoimisto Ensio Mäkelä Oy.

TAITEILIJASEURAN TALOUSKIN SAADAAN KUNTOON

Säätiöinnin yhtenä tavoitteena oli seuran talouden tervehdyttäminen. Seuran hallitus esitteli syksyn 1990 edustajistolle toimenpideohjelman, jonka mukaan OPM:ltä pyrittiin saamaan ylimääräinen valtionavustus seuran alijäämien kattamiseen ja lisärahoitusta hankittaisiin Herttoniemen taidevalimon ja taidekokoelman myynnillä. Edustajisto hyväksyi tehdyn esityksen sillä lisäyksellä, että seuran tulisi pyrkiä löytämään Herttoniemen valimolle uudet toimitilat Helsingin lähikunnista.

Seura jatkoi neuvotteluja OPM:n kanssa ylimääräisestä valtionavustuksesta ja Herttoniemen taidevalimon myynnistä. Opetusministeriön tuki konkretisoitui, kun ministeriö myönsi kulttuuriministeri Anna-Liisa Kasurisen päätöksellä seuralle 200 000 markan avustuksen aikaisempien vuosien alijäämien kattamiseen

ja viikkoa myöhemmin 131 000 markan avustuksen Grassinan ateljeetalon kustannusarvion ylittäneisiin peruskorjauskuluihin.

Ministeriö piti valimon myyntiä ulkopuolisille kulttuuripoliittisesti huonona vaihtoehtona ja lupasi tulla tältäkin osin seuran talouskriisissä apuun. Seurassa ja toimintansa aloittaneessa ateljeesäätiössä päädyttiin kauppaan, jolla säätiö osti seuralta valimon. Opetusministeriö myönsi säätiölle hankintaan 200 000 markan avustuksen, ja toinen puoli kauppahinnasta katettiin pitkäaikaisella lainalla. Taidevalimokaupan varmistumisen jälkeen seura saattoi lahjoittaa Sammatin Oravaniemen säätiölle.

Opetusministeriön ja Taiteilijaseuran yhteinen tavoite seuran kiinteistöjen erottamisesta säätiöksi saatiin toteutettua. Samalla Taiteilijaseuran talous saatiin kuntoon, ja seura saattoi keskittyä taide- ja taiteilijapoliittiseen tehtäväänsä.

FT Ilma Roponen-Vepsäläinen ja kuvataiteilija Olavi Vepsäläinen testasivat säätiölle kotitalonsa Ilohajun. Kuvassa Ilma-emäntä ja hallituksen puheenjohtaja Erkki Hirvelä vuonna 1994. Kuva: Esko Vesikansa.

Ateljeesäätiön toiminnan vakiinnuttaminen

TAITEILIJASEURALTA SÄÄTIÖLLE

Helmikuussa 1991 määriteltiin säätiön sisäinen työnjako: "Hallituksen tehtäviin kuuluvat kaikki periaatteellisesti tärkeät ja taloudellisesti merkittävät päätökset; käytännön asioiden hoito kuuluu asiamiehelle ja isännöitsijälle. Heidän tulee raportoida hallitukselle riittävästi toimistaan. Asiamiehen ja isännöitsijän työnjakoa ohjaavat säännöt ja isännöintisopimus."

Vuosi 1991 kului säätiössä pääosin kiinteistöjen siirtoja Taiteilijaseuralta ateljeesäätiölle hoidettaessa. Oulunkylän ateljeetalon lahjoitusasia saatiin päätökseen lokakuussa, jolloin säätiö oli valmis ottamaan vastaan rakennukset ja tontin vuokrasopimuksen sekä 1,7 miljoonan markan lainat, joista säätiö joutui yllättäen maksamaan lähes 200 000 markan veron.

Kaikki taiteilijoiden vuokrasopimukset säätiön huoneistoissa jatkuivat entisellään, ja talojen paikallisisännöitsijät toimivat totutulla tavalla asukkaiden ja säätiön välisinä yhteyshenkilöinä.

Vuoden 1991 kuluessa tehdyt kiinteistösiirrot

	Allekirjoituspäivä	Siirtymispäivä
Tapiolan ateljeetalon lahjakirja	14.12.1990	1.1.1990
Hyvinkään ateljeetalo	1.1.1991	1.1.1991
Punavuoren ateljee	1.2.1991	1.2.1991
Tattarisuon kiviveistämön lahjakirja	29.1.1991	1.2.1991
Grassinan ateljeetalon vuokrasopimus	24.10.1991	1.11.1991
Marbellan ateljeetalon vuokrasopimus	24.10.1991	1.11.1991
Herttoniemen taidevalimon kauppakirja	29.11.1991	1.12.1991
Oulunkylän ateljeetalon lahjakirja	20.12.1991	1.1.1992
Oravaniemen lahjakirja	20.12.1991	1.1.1992

VAKIINTUVAAN TOIMINTAAN

Vuosi 1992 aloitettiin määrätietoisesti keskustelemalla säätiön toimintaidentiteetistä. Säätiön hallituksessa todettiin, että keskeisintä on saada kiinteistöt pitkäjänteisen suunnittelun piiriin. Myös uusiin hankkeisiin suhtauduttiin myönteisesti, mutta kuitenkin niin, ”että ensisijaisena tavoitteena ei ole säätiön omien kiinteistöjen lisääminen vaan taiteilijoiden ateljeiden lisääminen”. Säätiön tuli toimia tämän mukaisesti myös edistämällä muun muassa kuntien ateljeeprojekteja. Työtilakysymyksen edistäminen osana taiteilijoiden ammattipolitiikkaa nähtiin Taiteilijaseuran tehtävänä.

Vuosikokouksessa hyväksyttiin sääntöjen edellyttämä keskipitkän aikavälin suunnitelma 1992–96. Sen mukaan kauden pääpaino oli uuden toimintarakenteen muodostamisessa ja kiinteistöjen perusselvityksissä. Lähivuosien keskeisimmäksi tehtäväksi asetettiin kiinteistöjen peruskunnon saattaminen asianmukaiseksi.

PERUSKORJAUKSET SUUNNITELMALLISIKSI

Oulunkylän ateljeetalo liitettiin kaukolämpöön 1993, minkä jälkeen sen katot piti kunnostaa. Säätiö aloitti pitkäjänteisemmän korjausöiden suunnittelun teettämällä Oulunkylän ja Tapiolan ateljeetaloista kuntokartoitukset. Niiden perusteella kunnostettiin Tapiolassa talon katto ja uusittiin kaukolämpölaitteisto kesällä 1995. Oulunkylän ateljeetalojen kiireisimmäksi kohteeksi nousi julkisivujen peruskorjaus, joka tehtiin vuonna 1998.

Grassinan ja Marbellan ateljeetalot oli peruskorjattu valtionavustusten turvin vuosikymmenen taitteessa, ja säännöllisillä vuositaisilla huoltokorjauksilla talojen kunnon katsottiin pysyvän pitkälläkin tähtämällä hyvänä. Opetusministeriön kanssa löydet-

tiin ratkaisu, jossa ministeriö myönsi vuosina 1995–2005 vuositaisen avustuksen talojen ylläpitokorjauksiin.

KUOPIO OSTETAAN, HYVINKÄÄSTÄ LUOVUTAAN, PUNAVUORI KUNNOSTETAAN

Kuopion kaupunki oli rakentanut vuoden 1980 asuntomessuille neljä ateljeeasuintaloa, joiden muodostama As Oy Kuopion ateljeetalo oli hallinnollisesti osa kaupungin vuokra-asuntoja. Kaupunki halusi kesällä 1994 neuvotella yhtiön siirtämisestä ateljeesäätiölle. Säätiö oli valmis ostamaan osakkeet nimellisellä hinnalla edellyttäen, että kaupunki suostuu rakentamisajan lainojen järjestelyihin ja jatkaa ateljeitoille myönnettyä vuokratukea. Kaupunkikirja kirjoitettiin kesäkuussa 1995. Vuonna 2005 Kuopion kaupunki lopetti kuitenkin yllättään sovitun vuokrasubvention maksamisen.

Hyvinkään taiteilijatilat otettiin uuteen tarkasteluun, kun säätiön vuokraaman Siltakadun vanhan taiteilijatalon kunto heikkeni entisestään. Säätiö esitti keväällä 1996 kaupungille, että kaupunki ja säätiö selvittäisivät rakennuksen korvaamista sopivilla ateljee- ja asuintiloilla, mutta seuraavana vuonna talo päädyttiinkin säilyttämään. Kaupunki otti taiteilijoiden vuokraisännnyden hoitaakseen ja on sittemmin peruskorjannut rakennuksen, jonka purku-uhka on asemakaavoituksen myötä poistunut.

Helsingin kaupunki laittoi vuoden 1998 alussa Punavuoressa sijaitsevan Betania-talon peruskorjaukseen, jonka yhteydessä keskusteltiin talon ateljeen lakkauttamisesta. Kaupunki päätyi kuitenkin jatkamaan ateljeetoimintaa korjatussa kiinteistössä. Rakennus kunnostettiin 1999–2000 muun muassa teatteriryhmien ja päiväkodin käyttöön, ja säätiö vuokrasi talosta vuodesta 2001 alkaen ateljeeasunon nuoren taiteilijan starttiateljeeksi.

*Taidekivenveisto ry ja ateljeesäätiö paransivat Tattarisuon kiviveistämön toimintaedellytyksiä uudella kivisahalla, jota esittelee kuvanveistäjä Matti Nurminen.
Kuva: Esko Vesikansa.*

Vierasateljeista residenssitoimintaan

Ateljeesäätiön hallintaan tuli säätiötä perustettaessa ateljeetalot Espanjassa ja Italiassa. Lahjoitusten toimeenpanoon ei käytännön syistä heti ryhdytty, vaan talojen hallinnasta tehtiin seuran ja säätiön väliset vuokrasopimukset. Grassinan ateljeetalon omistus siirtyi säätiölle vuonna 2006.

ARTIST IN RESIDENCE TULEE

1990-luvun puolivälissä Suomeen rantautui uusi käsite "Artist in Residence", jolle yritettiin vakiinnuttaa suomenkielistäkin termiä, mutta turhaan. Ulkomailla usean kuukauden mittaisen työskentelyn tarjoava kansainvälisen liikkuvuuden muoto vakiintui residenssitoiminnaksi, tai Artist in Residence (AiR) -toiminnaksi. Niin Suomessakin.

Suomen Taiteilijaseurassa ja sen ateljeesäätiössä kansainvälisen työskentelyn edistäminen nähtiin aluksi erityisesti informaatiokysymyksenä. Halu kansainvälisiin yhteyksiin oli vahvasti kasvussa, ja maailmalla oli tarjolla työskentelymahdollisuuksia, joista Suomessa tiedettiin kovin vähän. Vuoden 1995 alussa Taiteilijaseura ja ateljeesäätiö tekivät projektisuunnitelman, jolle ateljeesäätiö haki ja sai opetusministeriöltä taloudellista tukea. Vähitellen yksin säätiön tehtäväksi siirtyneen projektin tarkoituksena oli koota tietoa ulkomaisista työskentelymahdollisuuksista,

etsiä keinoja ulkomaantyöskentelyn rahoitusmahdollisuuksien parantamiseksi sekä hahmottaa toimenpiteitä, joilla ulkomaiset taiteilijat voisivat tulla Suomeen työskentelemään.

SUOMALAINEN VIERASATELJEEREKISTERI

Kenties ratkaisevaksi innokkeeksi projektin työlle muodostui residenssikeskusten vuonna 1992 perustaman kansainvälisen järjestön Res Artisin yleiskokous Unkarissa keväällä 1995, jossa oli mahdollista tutustua ulkomaisiin residenssitoimijoihin ja heidän keskuksiinsa. Kokouksessa julkistettiin Ranskan AFAA:n 600-sivuinen painettu katalogi maailman residensseistä "Guide of Host Facilities for Artists on short-term Stay in the World", joka avasi silmät tiedon jäsentämiseksi ja esittämiseksi. Ateljeesäätiön studiorekisteri sai linjan.

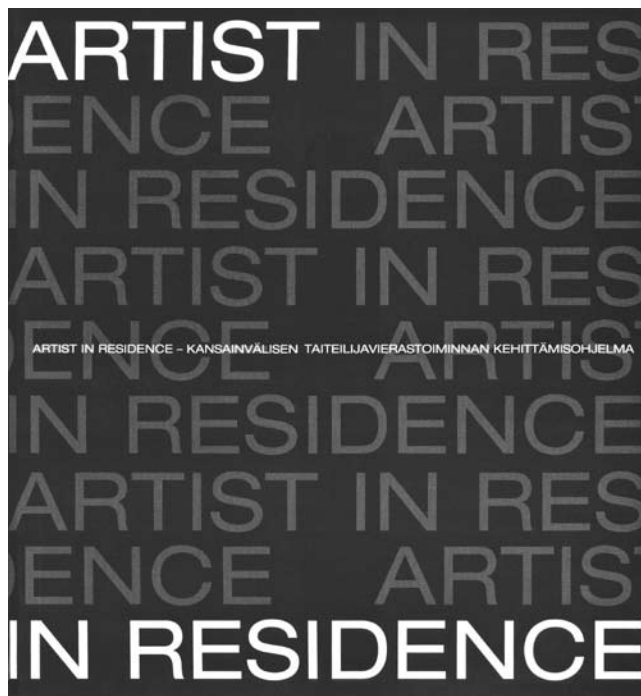
Vuoden 1995 lopussa valmistunut avoimeen sanahakuun perustuvana tietokantana toimiva rekisteri sisälsi tiedot yli 200 taiteilijakeskuksesta ja vierasateljeesta. Se muutettiin vuoden 1996 lopussa toimimaan internetissä. Suomalainen rekisteri toimi vuonna 1997 maailmanlaajuisista Res Artisin nettiopasta kehittäessä yhtenä suunnittelun perustana, sillä se oli ainoa jo tuolloin netissä toimiva residenssiopas. Tietokantaa ylläpidettiin 2000-luvun puolelle, kunnes voitiin katsoa Res Artisin piirissä kehittyneiden

rekisterien sekä internetin yleisten hakukoneiden korvaavan erillisen suomen kielellä ylläpidettävän tietokannan.

TAITEEN KESKUSTOIMIKUNTA LINJAA TAITEILIJAVIERASTOIMINNAN

Tärkeäksi virstanpylvääksi residenssitoiminnan juurtumiselle Suomeen muodostui Taiteen keskustoimikunnan kutsusta järjestetty "Artist in Residence" -seminaari Ateneumissa lokakuussa 1995. Seminaarin innostavassa ilmapiirissä Taiteen keskustoimikunta tarttui asiaan perustamalla jaoston, joka laati ehdotuksia kansainvälisen taiteilijavaihdon kehittämiseksi Suomessa. Jaoston "Artist in Residence – Kansainvälisen taiteilijavierastoinnin kehittämishohjelma" julkaistiin vuoden 1997 lopussa näyttävänä nelivärikirjana. Sen 15 konkreettisesti toimenpide-ehdotuksessa tarjottiin mahdollisuuksia monien erilaisten taiteilijavierastointojen (niin kuin residenssitoimintaa vielä tällöin kutsuttiin) kehittämiseksi ja kokeiluille. Tämän jälkeen residenssijaosto on ollut määrittämässä residenssitoiminnan linjauksia ja jatkanut toimintaansa keskustoimikunnan apuna.

Ateljeesäitiön oma vierasateljeetoiminta monipuolistui syksystä 1997 alkaen, kun säätiö aloitti yhä hyvin toimivan Tapiolan taiteilijavaihto-ohjelman. Säätiö tarjoaa Sveitsistä ja Kanadasta tuleville taiteilijoille 4–6 kuukauden asuin- ja työskentelymahdollisuuden Nallenpolun ateljeetalon vierasateljeessa, ja suomalaistaiteilijat saavat vastavuoroisen työskentelymahdollisuuden Baselissa/Freiburgissa ja Quebec Cityssä. Vuoden 1998 lopulla peruskorjattiin Suomen Ateenan-instituutin käyttöön asuinrakennus Ateenaan, josta opetusministeriön aloitteesta osoitettiin kaksio kuvataiteilijoiden käyttöön. Samaan aikaan säätiön hoitoon tuli myös

Taiteen keskustoimikunta innostui 1990-luvulla kansainvälisestä residenssitoiminnasta ja asetti jaoston toimintaa kehittämään. Jaoston kehittämishohjelma valmistui vuonna 1997.

Taiteilijaseuran, Ornamon ja Suomen Kirjailijaliiton perustaman yhdistyksen vierasateljee Oaxacassa. Vuonna 2000 laajennettiin yhteistyön piiriä liittymällä Afrikan Beninissä toimivan Villa Karon jäseneksi. Kotimaassakin toimintaan saatiin laajennus, kun Kordelinin säätiöltä vuokrattiin taiteilijakäyttöön kymmenen vuoden ajaksi Jerisjärveltä mökki, jota ehti käyttää 1–3 viikon jaksoissa lähes 400 taiteilijaa.

Ateljeesäätiö liittyi Res Artisin jäseneksi vuonna 1996 ja on siitä lähtien osallistunut sen yleiskokouksiin ja muuhun toimintaan. Säätiön aktiivisuus Res Artisissa huipentui nelipäiväisen yli sadan osallistujan yleiskokouksen järjestämiseen Helsingissä 2002. Ateljeesäätiö toimi vastuullisena pääjärjestäjänä, HIAP (Helsinki International Artist-in-residence Programme) vastasi ohjelmasuunnittelusta ja NIFCA (Nordic Institute for Contemporary Art) järjesti Suomenlinnassa yhden päivän työryhmäseminaarin.

SÄÄTIÖSTÄ RESIDENSSITIEDOTTAJA JA KOORDINAATTORI

2000-luvun alussa alkoi myös säätiön rooli kotimaisten vieras-ateljeeorganisaatioiden yhteydenpitäjänä kiteytyä. Taiteen keskustoimikunta kutsui koolle Suomessa toimivien kansainvälisten residenssin työkokouksen. Tästä alkoi yksi säätiön kansainvälisen toiminnan peruslinja: toimia suomalaisten residenssiorganisaatioiden yhteys-

Tapiolassa aloitettiin 1997 taiteilijavaihto sveitsiläisten ja kanadalaisten kanssa. Ensimmäisenä taiteilijavierana oli kuvataiteilija Cristine Camenisch Baselista.
Kuva: Petr Rehor.

pisteeseen. Vuosittain vaihdellen se on merkinnyt tiedotusta, tilastojen kokoamista ja selvitysten tekoa, uusien residenssitoimijoiden neuvontaa ja vuosittaisten residenssitapaamisten järjestämistä. Vuodesta 2002 alkaen tehtävää säätiössä on hoitanut päätoiminen suunnittelija Riikka Suomi-Chande. Vuonna 2005 residenssikokous järjestettiin Loviisassa seminaarina. Sen yhteydessä julkaistun kansainväliseen levitykseen tarkoitettun englanninkielisen Arsis-lehden toimittamisessa suunnittelijalla oli keskeinen osa.

Suomi oli liittynyt vuonna 1996 eurooppalaiseen nuorten taiteilijoiden Pépinières-residenssiohjelmaan (PEJA). Sen koordinaattorina oli toiminut Taiteen keskustoimikunta, mutta vuonna 2000 tämäkin tehtävä siirrettiin ateljeesäätiölle. Ohjelma on ollut yksi laajimpia EU:n kulttuuriohjelmista rahoitettuja taiteilijoiden kansainvälisen liikkuvuuden hankkeita.

Vuoden 2003 jälkeen säätiön kansainvälinen toiminta vakiintui. Säätiön toimintasuunnitelmissa ja taloudenpidossa se on otettu omaksi toiminnanalakseksi, jonka toiminta tulisi likimain rahoittaa omilla tuotoilla ja toimintaan saatavilla avustuksilla. Linjaukset täsmennettiin vuonna 2008. Niiden mukaan säätiö edistää kuvataiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia tarjoamalla taiteilijoille työtiloja niin Suomessa kuin ulkomailla. Kansainvälisessä toiminnassaan säätiö jatkaa residenssitoiminnan informaatiojärjestelmän, kansallisen koordinaation sekä oman vieras-ateljeetoiminnan ylläpitoa ja kehittämistä. Tavoitteena on uusien työskentelymahdollisuuksien saaminen suomalaistaiteilijoille nykytaiteen keskuksista sekä taidehistoriallisesti merkittävistä kohteista. Säätiö onkin tehnyt useita aloitteita suomalaistaiteilijoiden residenssimahdollisuuksien lisäämiseksi muun muassa Lontoossa, Buenos Airesissa, Berliinissä ja Pietarissa.

Uusia työtiloja hankkimaan

Säätiön hallitus asetti keväällä 1996 työryhmän pohtimaan säätiön taloudenhoidon ja -hallinnon kehittämistä. Työryhmä katsoi säätiön hallinnon vakiintuneeksi, kiinteistöjen peruskorjauksien olevan kohtuullisessa kunnossa sekä talouden tasapainoinen ja totesi säätiön perustamisvaiheen päättyneeksi.

Työryhmä otti kehittämisen lähtökohdaksi säätiön säännöissä määritellyn tarkoituksen. Se totesi kansainvälisen ateljeevaihdon kehittämisen lupaavasti alkaneeksi toimintalinjaksi. Säätiön tulisi painottaa työskentelyedellytysten parantamista ja keskittyä työtilojen kehittämiseen. Säätiön hallintoa tulisi kehittää niin, että hallitus keskittyisi entistä enemmän työtilojen edistämiskysymyksiin ja jättäisi kiinteistöjen jokapäiväisen hoidon asiamiehen ja isännöitsijän tehtäväksi. Asiamiehen tulisi painottaa säätiön pitkän tähtäimen tarkoituksien toteuttamiseen ja isännöitsijän kiinteistöjen ylläpitoon ja korjauksiin. Isännöitsijäksi vaihtui Tapio Rusi Asuntopalvelu Markku Kulomäki Oy:stä.

SÄÄTIÖN TAVOITTEET ASETETAAN UUELLEEN

Toukokuussa 1998 säätiön hallitus piti kehittämisminäarin Tapiola Garden Hotellin kokoustiloissa ja säätiölle residenssitoi-

mintaan tarjolla olleessa eksoottisessa "siirtolapuutarhamökki" Valoateljeessa Puolarmarissa. Hallituksen puheenjohtajaksi oli tullut kuvanveistäjä Pertti Kukkonen ja aktiiviseksi uustuotannon ideoijaksi HOAS:n toimitusjohtaja Jorma Vanhanen. OPM:n edustajaksi oli vaihtunut kulttuuriasianneuvos Kari Poutasuo. Keskustelussa purettiin osiinsa säätiön tarkoitusta koskeva pykälä ja kyseenalaistettiin säätiön sen hetkinen toiminta. Samalla korostettiin taiteilijoiden työtilojen tarvetta. Ratkaisevaksi osoitautui kannanotto, jonka mukaan säätiön taseessa on substanssiarvoa, jonka varassa voitiin saada lainaa ja rakentaa uutta, ja jonka mukaan säätiön tehtävänä on hankkia ja ylläpitää työtiloja, ei hoi-
taa taiteilijoiden edunvalvontaa.

Työtilojen lisäämisestä tulikin keskustelun innostava pääasia. Ilmaan heitettiin useita tiedossa olleita tyhjiä tai tyhjäksi jääviä kiinteistöjä, haaveiltiin uusien talojen rakentamisesta, arvailtiin valtion ja kaupunkien rahoitushaluja ja -mahdollisuuksia sekä eriteltiin erilaisten uusien toimintatapojen mahdollista vaikuttavuutta.

Kesän kuluessa luonnosta ateljeesäätiön periaateohjelmaksi käsiteltiin hallituksen kokouksissa perusteellisesti, ja se julkistettiin 30.9.1998 otsikolla "Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiön peruslinjat 2000". Peruslinjojen keskeisimmiksi kehittämiskoh-teiksi nostettiin yhdestä kolmeen 5–20 ateljeen ja ateljeasunnon tuottaminen sekä kansainvälisten työskentelymahdollisuuksien edistäminen konkreettisin hankkein. Uusien ateljeiden tavoite

Ateljeesäätiö asetti tavoitteekseen uusien työtilojen hankkimisen vuonna 1998, ja jo seuraavana vuonna säätiön hallitus saattoi kokoontua Vallilan taiteilijatalon vielä tyhjissä tiloissa. Vasemmalta taidegraafikko Visa Norros, taidemaalari Marketta Holmberg, kulttuuriasiainneuvos Kari Poutasuo, puheenjohtaja, kuvanveistäjä Pertti Kukkonen ja HOAS:n toimitusjohtaja Jorma Vanhanen.

Kuva: Esko Vesikansa.

olisi merkinnyt säätiön ateljeekannan kaksinkertaistamista. Linjauksen mukaan valtion ja sijaintikunnan tulisi osallistua hankkeiden tuottamiseen, mutta myös säätiön taiteilijavuokralaisten tulisi osallistua pääomakustannuksiin.

Säätiö halusi varmistaa sen, että linjauksella olisi perustajan tuki ja että linjaus sisällytettäisiin myös Taiteilijaseuran taiteilijapoliittisen toiminnan osaksi. Taiteilijaseuran hallitus halusi asiasta laajan keskustelun ja kutsui koolle ylimääräisen edustajiston kokouksen käsittelemään työtilapolitiikkaa ja säätiön linjauksia. Keskustelu oli kiivasta, mutta yhtä mieltä oltiin siitä, että lisätilojen tarvetta on. Haluttiin kuitenkin lisäselvityksiä siitä, millaisia ateljeeasuntoja ja työtiloja kiireisimmin tarvitaan ja miten hankkeet rahoitetaan. Erityisesti arvosteltiin vuokrantasausmenettelyä, jossa vanhojen talojen vuokralaiset voivat joutua rahoittamaan uusia tilahankkeita. Linjaus kuitenkin hyväksyttiin, ja edustajiston syyskokouksessa vuoden 1999 toimintasuunnitelmaan merkittiin säätiölle tavoitteeksi yhden Oulunkylän ateljeetalon suuruusluokkaa olevan ateljeekiinteistön rakennuttaminen lähivuosina.

UUSTUOTANNON ALOITTAMINEN

Tilantarpeiden ratkaisemiseksi säätiö aloitti neuvottelut opetusministeriön ja Helsingin kaupungin kanssa vuoden 1999 alussa. Ensimmäiseksi kohteeksi ateljeesäätiö tarjosi opetusministeriölle täsmentämätöntä uustuotantohanketta, jonka rakentamistähtäin oli vuosissa 2000–01. Säätiön tavoitteena oli, että ministeriön tulisi varautua lähivuosina tukemaan ateljeiden ja ateljeeasuntojen tuotantoa esimerkiksi kahdella miljoonalla markalla vuosittain.

Helsingin kaupunki tarttui säätiön tekemään aloitteeseen etsimällä kaupunkisuunnitteluvirastossa sopivia tontteja ja kiinteistö-

virastossa vanhoja kiinteistöjä. Kulttuuriasiakeskuksessa alettiin pohtia mahdollisuuksia taloudellisen tuen löytämiseen. Myös yksityisiltä tahoilta kartoitettiin hankemahdollisuuksia.

Säätiön hallitus tutustui huolella useisiin kohteisiin Helsingissä ja teetti niistä asiantuntija-arvion. Hyvässä vauhdissa olleesta uustuotannon selvitystyöstä raportoititiin keväällä Taiteilijaseuran edustajistolle, joka otti selvityksen tyytyväisenä vastaan. Seura oli saamassa haltuunsa Helena ja Werner Åströmin testamenttilahjoituksena 1,5 miljoonaa markkaa, jonka käytöstä keskusteltiin seuran hallituksessa. Hallitus piti tärkeänä sijoittaa varat siten, että niistä tulee konkreettista hyötyä taiteilijoille. Yhtenä esimerkkinä keskusteltiin yhden tai useamman stipendiateljeen hankkimisesta yhdessä ateljeesäätiön kanssa.

VALLILAN TAITEILIJATALO SYNTYY

Tiiviit neuvottelut työtiloista Helsingin kaupungin kanssa jatkuivat Kontulasta ja Malmilta osoitetuista tonteista, joille oli mahdollista kaavoittaa ja rakentaa ateljeita ja ateljeeasuntoja. Asemakaavat valmistuivatkin 2000–01.

Samaan aikaan Merita-kiinteistöt tarjosi säätiön ostettavaksi omistamiaan Vallilan Lemuntie 6:n kiinteistön 2 100 m²:n tiloja ja myöhemmin lisäksi 1 600 m²:n tiloja viereisestä Kisällitalosta. Elokuun alussa 1999 hallitus sai eteensä muistion Merita-hankkeen tilanteesta. Suunnitelma oli täsmentymässä Vallilan molempien tilojen ostamiseen. Vallila-hanke esiteltiin Taiteilijaseuran hallitukselle 23.8. Seuran hallitus innostui asiasta ja teki periaatepäätöksen sijoittaa tulevasta Åström-perinnöstä pääosan Vallilan taiteilijataloon, josta vastineeksi saataisiin käyttöön 2–3 stipendiateljeita. Esisopimus Merita-kiinteistöjen kanssa allekirjoitettiin

30.8., ja kauppa julkistettiin lehdistölle seuraavana päivänä.

Vuokralaisvalinta käynnistettiin syyskuussa, ja siinä päätettiin kiinnittää huomiota taiteelliseen toimintaan, työhuonetilanteeseen, taloudelliseen tilanteeseen, taiteilijauran vaiheeseen ja taiteilijajärjestöjäsenyyteen. Lisäksi osa talossa ennestään olleista taiteilijavuokralaista vaihtoi uuteen huoneeseen. Talossa jo toimineet kirjapaino, reprodusoimisto, mainostoimisto ja av-tuotantoyhtiö jäivät myös säätiön vuokralaisiksi.

Vallilan taiteilijataloksi nimetyn talon muutostyöt valmistuivat vaiheittain niin, että taiteilijat muuttivat taloon joulukuusta 1999 alkaen. Viimeset työhuoneet otettiin käyttöön maaliskuussa 2000. Yksittäisten kuvataiteilijoiden 13–116 m²:n työtiloja valmistui 50 ja eri suuruisille kuvataiteilijaryhmille viisi 25–130 m²:n tilaa. Talon avajaisia voitiin viettää auringonpaisteessa 19.5.2000 runsaan sadan hengen pihajuhlissa talon ateljeihin tutustuen.

Vallilan taiteilijatalo esittäytyi yleisölle keväällä 2003, kun talon taiteilijat avasivat työhuoneensa Avoimet ateljeet -tapahtumassa. Kuva: Esko Vesikansa.

Ateljeesäätiön asiamies Esko Vesikansa ”kukitettiin” Vallilan taiteilijatalon avajaisissa vuonna 2000 hikiänsä homman päätteeksi säätiön logolla varustetulla otsapannalla. Kuva: Eija Ristimäki.

Valtakunnallista työtilapolitiikkaa

Vallilan taiteilijatalon valmistumisen jälkeen ateljeesäätiö laati vuonna 2000 muistion työtilojen lisäämiseksi koko maassa. Siinä todettiin kuvataiteilijoiden työtilaongelman kriisiytyneen. Kriisin ratkaisemiseksi säätiö esitti, että työtiloiksi sopivat vielä peruskorjaukelpoiset (teolliset) rakennukset tuli koko maassa varata taiteilijataloiksi ja että kuntien kaavoituksessa oli varattava tarpeellinen määrä tontteja ateljee- ja ateljeasuntokäyttöön. Opetusministeriön tuli lähivuosina varata rahat kuvataiteilijoiden työtilahankkeiden tukemiseen ja kuntien vähintään vastaava rahoitus. Muistion mukaan taiteilijoiden vuokrien tuli olla kohtuulliset, ja niillä oli katettava kiinteistön hoitokulut ja enintään puolet hankkeen pääomakuluista. Säätiön mielestä tilat sekä taloudelliset ja hallinnolliset voimavarat oli koottava paikkakunnittain hallinnasta, tuottamisesta ja ylläpidosta vastaavaksi ateljeesäätiöksi tai vastaavaksi organisaatioksi, jossa oli mukana ainakin kunnan ja taiteilijoiden edustajat.

Säätiön työtilamuistiolle etsittiin julkisuutta, ja se toimitettiin opetusministeriön ja Taiteen keskustoimikunnan sekä suurimpien kaupunkien päättäjiä käyttööseen. Lisäksi sitä levitettiin taiteilijajärjestöjen kautta käytettäväksi alueellisissa ja paikallisissa vaihtumisissa.

TYÖTILAT MUKAAN VALTION TAIDE- JA TAITEILIJAPOLITIikkaan

Valtion taiteilijapoliittiseen työhön muistio otettiin saman tien, kun taiteilijoiden työllistämisedellytyksiä ja sosiaaliturvaa selvittäneen Taisto II -toimikunnan mietintöön (2000) otettiin maininta työtilakysymyksen ratkaisemisen tärkeydestä. Taide- ja taiteilijapoliittinen ohjelmatyötiivistyivä vuonna 2001 asetettuun TAO-toimikuntaan, joka sai tehtäväkseen valtioneuvoston taide- ja taiteilijapoliittisen ohjelman laatimisen. Valmistuneeseen ohjelmaan "Taide on mahdollisuuksia" tuli säätiön ehdotuksesta maininnat sekä taiteilijaresidenssitoiminnan tärkeydestä että työtilojen lisäämistarpeesta.

Valtioneuvosto teki TAO-toimikunnan ehdotuksen mukaisesti taide- ja taiteilijapolitiikasta periaatepäätöksen. Siinä todettiin käynnistettäväksi opetusministeriön, kuntien kulttuurihallinnon ja taiteilijajärjestöjen yhteistyönä työtilojen lisäämiseen tähtäävä hanke, jonka tavoitteena oli taata paremmat työskentelytilat eri alojen taiteilijoille ja jossa hyödynnettiin Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiön selvitystä ja ohjelmallisia ehdotuksia. Hankkeen katsottiin edellyttävän erillistä julkista tukea, ja se käynnistettiin vuoden 2003 aikana.

Säätiö ei jäänyt odottamaan valtion toimenpiteitä vaan tarjou-

tui tekemään opetusministeriölle esitetyn hankkeen. Tästä päästiinkin nopeasti yhteisymmärrykseen, ja syksyllä 2003 OPM asetti Esko Vesikansan selvitysmieheksi laatimaan selvitystä senhetkisestä ateljeetilanteesta ja -tarpeista alueellisesti muun muassa kunta- ja taiteilijajärjestökyselyllä. Tilantarpeista syntyi OPM:n julkaisu ”Kuvataiteilijoiden työtilat 2003. Selvitys kuvataiteilijoiden työtiloista ja tilantarpeesta”, johon sisältyi työtilojen lisäämisohjelma. Ohjelman tavoitteeksi tuli 300 pysyvän työhuoneen aikaansaaminen vuosina 2004–08 taiteilijoiden, kuntien ja valtion yhteisvoimin.

Opetusministeriö ei tehnyt selvitystyön perusteella erillistä julkistettua työtilalinjausta, mutta esimerkiksi Tapiolan ateljeetalon 50-vuotisjuhlien yhteydessä syksyllä 2005 järjestetyssä ”Tilaa taiteelle!” -seminaarissa ylijohtaja Riitta Kaivosoja totesi ministeriön pyrkivän hoitamaan oman osuutensa ohjelmasta. Valtion budjettiin onkin varattu työtilahankkeiden toteutukseen määrärahoja, joilla on tuettu hankkeita muun muassa Porvoossa, Vaasassa, Tampereella sekä säätiön Vallilan taiteilijatalon laajennuksia ja Kalasataman taiteilijataloa.

Kuntien saamiseksi mukaan säätiö oli aktiivinen niin yksittäisten kuntien suuntaan kuin Kuntaliittoonkin. Valtakunnallisia suosituksia tai ohjelmanjulistuksia ei kuitenkaan saatu aikaan. Kuntien rahoitus on jäänyt yksittäisten kuntien kanssa käytävän, yleensä hankekohtaisen vaikuttamisen ja neuvottelujen varaan.

YKSITTÄISIÄ HANKKEITA SELVITETÄÄN JA TUETAAN

Työtilahankkeiden toteuttaminen edellyttää jatkuvaa tarjolle tulevien mahdollisuuksien kartoittamista ja soveltuvuusselvityksiä.

Helsingin kaupungin kanssa on käyty läpi lukuisia kiinteistöjä ja jouduttu toteamaan, että niistä ei joko toiminnallisesti tai taloudellisesti ole toteuttamiskelpoisiksi taiteilijatiloiksi. Samalla tavoin pääkaupunkiseudulla on oltu yhteydessä Vantaan ja Espoon kaupunkeihin. Espoon WeeGee-talon suunnitelmiin sisällytettiin 700 m²:n työhuonetilat, mutta lopulta taiteilijat eivät mahtuneet taloon. Myös Karhusaaren kartanon suojeltuihin piharakennuksiin on kaavailtu työtila- ja asuinkäyttöä, mutta tässä Espoon kuvataiteilijoiden kanssa yhteisessä hankkeessa ei ole edetty luonnospiirustuksia pitemmälle.

Ateljeesäätiö on alusta alkaen tukenut alueellisten ja paikallisten työtilaselvitysten ja hankkeiden laadintaa koko maassa. Yhteydenottoja on säätiöön tullut niin paikallisilta taiteilijajärjestöiltä, alueellisilta taidetoimikunnilta, kunnilta kuin yksittäisiltä kiinteistönomistajiltakin. Yhteydenottojen määrä lisääntyi olennaisesti Vallilan taiteilijatalon ja OPM:n selvityksen valmistumisen jälkeen. Yhteydenpidon tavoitteena on joskus ollut halu saada säätiö toteuttamaan tilahanke jollekin paikkakunnalle, mutta useimmiten on tarvittu apua oman hankkeen arvioinnissa ja suunnittelussa.

Turku on ollut säätiön konsultoinnin kohteena koko 2000-luvun. Siellä tilaongelma paheni olennaisesti 2000-luvun alussa, kun Turun kaupunki päätti luopua 30–40 taiteilijan tilapäiskäytössä olleista Jokikadun teollisuusrakennuksista. Säätiö teki vuonna 2003 Turun kaupungin tilauksesta Jokikadun kiinteistöstä soveltuvuusselvityksen, jossa säätiö suositteli 1–2 rakennuksen kunnostamista pysyvästi taiteilijakäyttöön. Hanke kuitenkin raukesi, ja kaupunki myi koko kiinteistön. Osalle taiteilijoista kunnostettiin kaupan myötä tilat Pääskyvuoren kasarmille, mutta pysyvä tilaongelman ratkaisu odottaa toteutumistaan.

Tampereella työtilaratkaisuja on haettu jatkuvasti Taiteilijaseuran ja kaupungin yhteistyönä. Mäntinrannan Taidekeskusta on

laajennettu ja Hatanpään sairaalan pesulasta ja Takahuhdin entisestä vanhainkodista saatu työtiloja. Pitkän aikavälin suunnitelmiakin on tehty. Säätiö on osallistunut Tampereen hankkeiden edistämiseen säännöllisesti, mutta suunnittelu- ja toteutusvastuu on aina pysynyt tamperelaisilla.

Porvoossa säätiö on ollut mukana niin Taidetehtaan taiteilijatilojen suunnittelussa kuin niitä korvaamaan ajatellun Huhtisten varikon soveltuvuuden selvitystyössäkin.

Hämeenlinnan verkatehdas muutettiin "kulttuuritehtaaksi", jonka yhteen kerrokseen kaupunki suunnitteli yhteistyössä ateljeesäätiön kanssa kymmenkunta työhuonetta. Tilat jäivät Verkahtaan suoraan hallintaan kuvataiteilijoille vuokrattavaksi.

RT-KORTTI OHJAAMAAN SUUNNITTELUA

2000-luvun työtilaohjelmoinnin yhteydessä työtilojen suunnittelu tuli jälleen ajankohtaiseksi, ja niinpä Rakennustietosäätiö, Rakennustieto Oy ja ateljeesäätiö pääsivät vuoden 2003 alussa yhteisymmärrykseen kuvataiteilijoiden työtilojen suunnittelua koskevan suunnitteluohjeen, RT-kortin, valmistamisesta. Rakennustietosäätiö asetti toimikunnan ohjekorttia laatimaan. Ateljeesäätiön edustajat kokosivat Taiteilijaseuran järjestökentältä käyttöön tietoja eri alojen erityistarpeista. Korttiin tuli ohjeita tilasuunnittelusta, valaistuksesta, sähköstä, LVI-tekniikasta ja kunnossapidosta. Konkreettiseksi esimerkiksi luonnosteltiin työhuone vanhaan teollisuusrakennukseen. Siitä on muodostunut mallityöhuone, jota voidaan käyttää pohjana jonkin tilan taiteilijan työhuoneeksi muuttamista tai uuden ateljeen rakentamista suunniteltaessa.

RT®

RT 94-10819

chefindesign
huhtikuu 2004
1 (20)

KUVATAITEILIJOIDEN TYÖTILAT

kuvalaiteet, työtilat, ateljeet, tilasuunnittelu, tilamitoitus
bildkonster, verkstäder, ateljéer, planering, dimensionering
pictorial arts, art studios, ateliers, planning, dimensioning

Tässä RT-ohjekortissa esitellään eri kuvataiteilijoille soveltuvien työtilojen ja niihin liittyvien varasto- ja muiden tilojen suunnittelu- ja toteutusohjeita eri- ja luonnossuunnitelmien värien.

SISÄLLYSLUETTELO

- 1 JOHDANTO
- 2 SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT
 - 2.1 Suunnittelun tavoitteet
 - 2.2 Selvitykset
 - 2.3 Käyttökäyttömuutos
- 3 TILASUUNNITTelu
 - 3.1 Työhuone
 - 3.2 Varastotilat
 - 3.3 Muut tilat
- 4 VALAISTUS- JA SÄHKÖSUUNNITTelu
- 5 TEKINEN SUUNNITTelu
- 6 HOITO JA KUNNOSSAPITO
- 7 KUVATAITEILIJALUOKIEN VAATIMUKSIA
 - 7.1 Maalaus
 - 7.2 Grafiikka
 - 7.3 Kuvaneisto
 - 7.4 Keramiikka
 - 7.5 Paperitaide
 - 7.6 Tekstiilitaide
 - 7.7 Mediataide
 - 7.8 Valokuvuus
- 8 KIRJALLISUUTTA

Kuva 1.
Taidemaalari Marcus Collin ateljeessaan Laulajan Taidelajikodissa 1933.

1 JOHDANTO

Tässä RT-ohjekortissa annetaan suunnittelu- ja mitoituksia kuvataiteilijoiden työtiloille, joita ovat

- usean kuvataiteilijan työtilayhteisöt, taiteilijastot
- yksittäisten kuvataiteilijoiden työtilat, työhuoneet, ateljeet
- niihin liittyvät muut tilat.

Ohjeet soveltuvat uuden ja korjauskäyttöön. Esimerkkejä työhuoneista esitellään piirre- ja valokuissa. Kuvataiteilijoiden työtilojen mm. taidemaalauksen, kuvaneiston, taidegraafikan, valokuvan ja mediataiteen ohjeita voidaan

soveltaa myös muiden taiteilijoiden työtilojen suunnitteluun.

Kun tilaa käyttävä kuvataiteilija ei ole tiedossa, rakennuttaja ja suunnittelijat ennakoivat tulevaa toimintaa kohteessa sekä yksittäisten että monikäyttöisten, erityyppisten ja -kokoisten työhuoneiden suunnittelussa. Näin suunnitellaan yleensä suuremmat taiteilijastot.

Käytöskelpoinen kuvataiteilijan työhuone on erillään asunnosta, koska silloin välttyään työskenteleyn ja asunon keskinäisiltä häiritsevyyksiltä. Työhuoneen ja asunon vaatimukset huonekor-

keuden, ääniköiden, materiaalien ja teknisten ratkaisujen osalta ovat hyvin erilaisia.

Tässä RT-ohjekortissa ei varsinaisesti käsitellä asunon yhteydessä sijaitsevien yksityistalokäyttötilojen suunnittelua, joissa rakennussuunnittelija ja kuvataiteilija voivat jo suunnitteluvaiheessa ottaa huomioon käyttäjän täsmälliset tarpeet ja vaatimukset. Ateljeen tulisi kuitenkin olla eriytetty, oma kokonaisuutensa, joka täyttää työhuoneelle asetetut vaatimukset.

Vuonna 2004 valmistui 20-sivuinen, esimerkkikuvin varustettu RT-kortti, joka ohjeistaa työtilojen suunnittelussa.

Työtiloja lisätään

Vallilan taiteilijatalon käyttöönotto toteutti yhdellä kertaa koko pari vuotta aiemmin asetetun työtilojen lisäämistavoitteen: säätiön vuokralaisten määrä nousi neljästäkymmenestä sataan. Se ei kuitenkaan tuntunut auttavan pääkaupunkiseudun työtila-ahdinkoa, koska puolet hakijoista jäi ilman työhuonetta. Helsingin kaupungin kaavoittamien Kontulan ja Malmin uudisrakennushankkeiden eteneminen oli hidasta, joten muutakin oli tehtävä.

VALLILAN TAITEILIJATALO LAAJENEET

Vallilassa säätiön vuokralaisina olleet mainostoimisto, reprolaitos ja av-tuotantoyhtiö muuttivat pois 2001–03, jolloin taloon pääsi 15 uutta taiteilijaa. Samalla katseet suunnattiin Vallilan ammatikoulun vähällä käytöllä olleisiin tiloihin Kisällitalon Nilsänkadun siivessä.

Säätiö tarjoutui ostamaan kaupungilta tuhannen neliön tilat samalla hinnalla kuin se oli ostanut aiemmat tilat Merita-kiinteistöiltä avoimilla kiinteistömarkkinoilla. Kauppaan kaupungin kanssa päästiin mutkien jälkeen kesällä 2004. Tällöin säätiön hallituksen puheenjohtajaksi oli tullut Outi Liusvaara ja hallitukseen mukaan toimitusjohtaja Mauri Niemi ja johtaja Raulo Anttila OPM:stä. Opetusministeriö tuli jälleen tukijaksi. Tilojen suunnittelijaksi tuli Kari Linkala, joka sittemmin osallistui

niin RT-kortin laadintaan kuin Kalasataman suunnitteluunkin. Säätiö korjasi tilat taiteilijakäyttöön syyskuun loppuun mennessä, ja Vallilan taiteilijatalon uusiin, pääosin suurehkoihin työhuoneisiin pääsi muuttamaan 21 taiteilijaa. Hakijoita oli tällä kertaa yli sata.

Malmin taiteilijakylä oli säätiössä asetettu uudisrakennuskohteen suunnittelussa Kontulan edelle. Malmin taiteilijakylän hankesuunnitelma valmistui keväällä 2005. Sen mukaan alueella olevat vanhat suojellut hirsirakennukset olisi kunnostettu asuinkäyttöön ja tontille olisi rakennettu taidepihan ympärille kolme uutta työtilarakennusta. Hanke jäi odottamaan kaupungin ja valtion kanssa käytyjen rahoitusneuvottelujen tuloksia ja raukesi kaupungin tilatyöryhmän jälkeen 2007.

Seuraava työtilahankinta jouduttiin tekemään ilman kaupungin tukea. Vallilassa tuli myyntiin taiteilijatalon naapurikorttelissa Pälkäneentie 18:ssa kaksi tyhjäksi jäänyttä, opetuskäytössä ollutta kerrosta, yhteensä 800 neliötä. Kauppa Kapiteeli Oy:n kanssa syntyi jouluna 2006, ja kahden kuukauden remontin jälkeen 21 uutta työhuonetta voitiin liittää Vallilan taiteilijataloon. Yhä jouduttiin jättämään yli 50 hakijaa ulkopuolelle. Hankinta rahoitettiin osittain opetusministeriön avustuksella. Lisäksi Ilma Roponen-Vepsäläisen ja Olavi Vepsäläisen Virtasalmelta saatuja perintövaroja suunnattiin hankkeeseen.

ORAVANIEMI MYYDÄÄN

Keväällä 2005 aktualisoitui kysymys Sammatin Oravaniemen työskentely- ja virkistyskeskuksesta. Taiteilijaseuran edustajisto oli muutamaa vuotta aikaisemmin toivonut vuokralaiskierron lisäämistä Oravaniemessä, ja sieltä vapautui nyt ateljee vuokrattavaksi. Säätiön hallitus tutustui Oravaniemeen kesäkuussa ja päätti tehdä pitkän aikavälin suunnitelman, jossa selvitettiin alueen kaavoitusta ja uudet ympäristönsuojelua koskevat määräykset, rakennusten kunto- ja korjausarvio sekä arvio kiinteistön hinnasta. Tehdyn selvityksen perusteella kiinteistön välttämättömiä investointikustannuksia ei katsottu olevan mahdollista kattaa vuokratuloilla, joten hallitus päätti myydä Oravaniemen tontin rakennuksineen ja käyttää rahat uusien työtilojen hankkimiseen.

Oravaniemen myyntipäätös nosti kiihkeän keskustelun Taiteilijaseuran piirissä. Oravaniemen vuokralaiset saivat myyntiä vastustavan nettiadressinsa allekirjoittajiksi runsaat sata Taiteilijaseuran jäsentä ja pari sataa muuta, jotka kampanjoivat Taiteilijaseuran hallituksen ja edustajiston suuntaan sekä julkisuuteen. Ateljeesäätiön hallitus piti kuitenkin päätöksensä ja sijoitti vuotta myöhemmin kaupasta saadut rahat Kalasataman taiteilijataloon. Taloon tuli tuli "Oravaniemen isännän" muistoa kunnioittava Lietsalo-ateljee, jota eri puolilta maata tulevat suomalaistaiteilijat voivat vuokrata muutaman kuukauden projekteihin.

HELSINGIN KAUPUNKI MUKAAN TYÖTILAHANKKEISIIN

Yhteydenpito Helsingin kaupungin kanssa erilaisissa työtilahankkeissa oli hajaantunut kaupungin eri hallintokuntiin eikä näyttä-

nyt tuottavan tulosta. Vuoden 2006 alussa säätiö kävi kaupunginkansliassa neuvottelun kulttuurista, kaupunkisuunnittelusta ja kiinteistöistä vastaavan johdon kanssa. Neuvottelun jälkeen ateljeesäätiö teki helmikuun alussa kaupungille aloitteen siitä, että kaupunki päättäisi osallistua kuvataiteilijoiden työtilaongelman ratkaisuun asettamalla tavoitteeksi 300 uutta pysyvää työtilaa Helsinkiin seuraavan viiden vuoden kuluessa ja selvittämällä ne toimenpiteet, joilla tavoitteeseen olisi mahdollista päästä kaupungin eri hallintokuntien, valtion ja taiteilijayhteisöjen yhteistyöllä.

Kaupunginjohtaja asetti kulttuuritoimen apulaisjohtaja Mariana Kajantien johdolla eri hallintokuntien virkamiehistä koostuvan työryhmän asiaa selvittämään. Työryhmän "Selvitys taiteilijatyötiloista Helsingissä" valmistui vuoden lopussa. Mietinnössä käytiin läpi muun muassa säätiön vireillä olevat tilahankkeet ja päädyttiin siihen, että kaupungin tuli olla mukana työtilahankkeita edistämässä. Työryhmän mielestä ensimmäisenä tuli käynnistää ateljeesäätiön kanssa Kontula-hanke ja myös Malmia ehdotettiin harkittavaksi. Työryhmä ehdotti työtila-asiamiehen toimen perustamista kaupungin elinkeinotoimeen sekä rahaston perustamista työtilahankkeita varten.

KALASATAMAAN TAITEILIJATALO

Kaupungin työryhmän työn aikana säätiölle tuli kesällä 2006 tarjolle rakennusliike Hartelan omistama rakennus Sörnäisten vanhalta teollisuusalueelta. Hartelalla oli suunnitellun toimistokorttelialueen rasiitena suojelluksi määrätty kaksikerroksinen 1 600 m²:n rakennus, jonka soveltuvuutta taiteilijakäyttöön alettiin tutkia. Selvitystyössä jouduttiin tutkimaan tilaratkaisujen ohella muun muassa alueen maaperän mahdollisia myrkyjämiä ja poh-

Helsingin Sörnäisten teollisuusalue on kehittymässä nykyaikaiseksi työ- ja asuinalueeksi. Kalasataman taiteilijatalo käynnisti vuonna 2008 kaupunginosan kulttuuritoimijoiden muutostyöt. Kuva Verkkosaarenkadulta. Kuva: Jari Jetsonen.

javeden korkeutta. Yhteinen sävel Hartelan kanssa kokonaisuuden rakentumisesta löytyi, kauppahinnastakin päästiin sopimukseen, ja esisopimus kaupasta allekirjoitettiin jouluna 2006. Ateljeesäätiö päätti sijoittaa Oravaniemen myynnistä saadut varat tähän hankkeeseen, ja opetusministeriöltä saatiin lupaus valtionavustuksesta. Myös Helsingin kaupunki oli työryhmänsä esityksen myötä päättänyt osallistumaan työtilahankkeiden tukemiseen.

Taiteilijat muuttivat taloon vuoden 2008 alkupuolella, kun sisätilat oli kunnostettu. Taiteilijoiden työntekoa haitanneen julkisivujen ja ikkunoiden kunnostustyön jälkeen talo voitiin vihkiä käyttöön huhtikuussa 2009.

Kalasataman taiteilijatalon yläkertaan saatiin 14 työtilaa, joista osa on isoja pohjoisen valoon ja osa pienempiä etelään aukeavia huoneita. Alakerran ajateltiin soveltuvan hyvin etenkin kuvanveistäjien tarpeisiin, mutta toistaiseksi työtiloja tehtiin sinne vain kaksi. Suuressa osassa alakertaa jatkoi toimintaansa Kansallisen audiovisuaalisen arkiston Elävän kuvan museo. Työtilojen hyvästä sijainnista ja laadusta sekä kenties säätiön työtilabrändin tunnetuudesta johtuen hakijoita oli jälleen sata.

ARABIASTA VUOKRATAAN TILAA

Säätiön 2000-luvun työtilahankkeet olivat perustuneet kiinteistön tai osakkeiden ostoon. Loppuvuodesta 2007 aloitettiin Eläkevuokatusyhtiö Varman kanssa keskustelu 500 m²:n tyhjäksi jääneestä tilasta Taideteollisen korkeakoulun rakennuksessa Arabiassa. Ateljeesäätiö tutustui tilaan ja totesi, että huolimatta sen mataluudesta ja osittain pienistä ikkunoista se voisi tarjota osalle taiteilijoista sopivan työhuoneen, varsinkin kun talon sijainti on erinomainen. Säätiö teki karkeat tilaluonnostelmat, joista Varman

suunnittelijat piirsivät varsinaiset suunnitelmat ja tekivät kustannuslaskelmat. Neuvottelujen jälkeen säätiö ja Varma olivat valmiit tekemään kymmenen vuoden vuokrasopimuksen, jonka mukaan säätiö saa tilat taiteilijakäyttöön Varman kunnostamina. Joulukuun 2008 alussa Arabiasta saatiin käyttöön kymmenen työhuonetta ja viisi erillistä varastohuonetta.

TYÖ JATKUU

Säätiö ja sen 2010 aloittanut asiamies Tuula Paalimäki jatkavat määrätietoista kehittämistyötään säätiön hallituksen ja sen puheenjohtajaksi vuonna 2009 valitun taidemaalari ja -graafikko Ilkka Väänin johdolla. Pääkaupunkiseudulla säätiö seuraa jatkuvasti entisestä käytöstään vapautuvia, mahdollisesti työtilakäyttöön soveltuvia kiinteistöjä. Kohteiden arviointityö on joskus turhauttavaakin, sillä vain harva selvitystyön kohteeksi otettu tila päättyy lopulta toteutuneeksi taiteilijataloksi.

Työtilahankkeiden rinnalla säätiö suunnittelee myös ateljeen ja asumisen yhdistäviä ratkaisuja. Tähän tarjoaa mahdollisuuden Helsingin Kontulaan jo 2000-luvun alussa kaavoitettu ateljeetontti, jolle on tarkoitus rakentaa erillinen kaupungin vuokra-asuintalo ja säätiön ateljeetalo noin 20 kuvataiteilijalle. Tässä yhteydessä joudutaan haastavalla tavalla kehittämään ja kokeilemaan uusia malleja säätiön ja kaupungin hallintotapojen yhteensovittamiseksi.

Turussa säätiö on mukana selvittämässä mahdollisia pysyviä työtilaratkaisuja. VR:n entisen konepajan muuttaminen pysyvästi "Luovan talouden keskuksesi" tuonee osaratkaisun ongelmaan. Rakennukseen on tarkoitus kunnostaa kaupungin, kiinteistön omistajan ja säätiön yhteistoimin 20–30 kuvataiteilijan työhuonetta.

Ateljeesäätiö vuonna 2010

20-vuotistaivaltaan juhlija Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiö on kuvataiteilijoiden yli 140 työtilan ja lähes 40 ateljeeasunnon vuokranantaja. Lisäksi säätiö tarjoaa vuosittain yli 50 suomalais-taiteilijalle mahdollisuuden työskentelyyn ulkomailla. Säätiö on taiteilijoille vakaa ja turvallinen vuokranantaja, joka omistaa käytännössä kaikki kiinteistönsä. Kiinteistöjen pitkäjänteinen ylläpito perustuu säätiön omiin vuokratuottoihin.

Taiteilijaseuran rakentamat kiinteistöt ovat pääosin rivitaloissa olevia ateljeeasuntoja, 1990-luvun lopulta alkaen säätiö on keskittynyt työtiloihin. Syinä tähän ovat olleet niin kiireisimmäksi koettu työtilojen tarve kuin näkemys asunosta erillään olevan työtilan paremmasta soveltuvuudesta useimpien kuvataiteilijoiden tarpeisiin. Molemmille ratkaisuille on jatkuvasti enemmän kysyntää kuin tarjolla on tiloja.

Suomen Taiteilijaseuran ja sen ateljeesäätiön toiminta on aina ollut valtakunnallista. Tiiviit yhteydet opetusministeriöön ovat turvanneet taiteilijakunnan tarpeiden näkymisen niin valtakunnallisissa taide- ja taiteilijapoliittisissa ohjelmissa kuin toimenpiteissäkin. Valtio on ollut Taiteilijaseuran ja säätiön toteutuneiden ateljee- ja ateljeeasuntohankkeiden tärkein ulkopuolinen rahoittaja. Maan suurimpana ateljeeorganisaationa säätiö jatkaa myös työtään työtilahankkeiden laadun ja hyvien toimintatapojen kehittämisessä. Useissa säätiön hankkeissa sijaintikaupunki on ollut mukana ainakin tontin luovuttajana tai rahoittajana. Ateljeesäätiö on ollut tukemassa eri puolilla maata tällaisten hankkeiden to-

teuttamista edistäen taiteilijoiden ja heidän järjestöjensä, valtion ja kaupunkien yhteistyötä työtilojen lisäämisessä.

Taiteilijaseuralle ja sen ateljeesäätiölle taiteilijoiden kansainvälisten työmahdollisuuksien edistäminen on aina ollut tärkeää. Marbellan ja Grassinan ateljeetalojen rinnalle säätiö on luonut tehokkaan ulkomaisia työskentelymahdollisuuksia esittelevän tietojärjestelmän ja aloittanut kansainvälisen taiteilijavaihdon. Säätiöstä on yhteistyössä Taiteen keskustoimikunnan kanssa tullut residenssitoiminnan kansallinen yhteyspiste niin Suomessa toimiville taiteilijaresidensseille ja niitä koskevan tiedon levittämässä maailmalle.

Ateljeesäätiön 20-vuotinen toiminta on onnistumistarina. Säätiö on jatkanut Suomen Taiteilijaseuran kiinteistöjen ylläpitoa ja on siirtymässä niiden peruskorjauksauteen. Säätiö on osannut hyödyntää saamansa omaisuuden arvoa niin, että se on yhdessä valtion ja Helsingin kaupungin kanssa lisännyt omistamiensa työtilojen tarjontaa vuodesta 1999 lähes viisinkertaiseksi.

Tyytyväisyyteen on siis aihetta. Työ on kuitenkin yhä pahasti kesken, etenkin jos säätiön tarkoituksiksi olisi kirjattu vaikkapa "kuvataiteilijoiden työtilojen tarpeen tyydyttäminen". Mitä enemmän säätiö on saanut hankittua työtiloja ja ateljeeasuntoja, sitä useampi kuvataiteilija on joutunut jäämään hakutilanteessa ilman säätiön työtilaa. Jatkuvasti kasvavan kuvataiteilijakunnan tilojen hankkimisessa siis riittää työtä vasta aikuisiän saavuttaneelle ateljeesäätiölle.

ATELJEESÄÄTIÖN HALLITUKSET

Säätiön hallituksen jäsenten toimikaudet ovat kolmen vuoden pituisia, mutta useimmat jäsenet ovat olleet hallituksessa kaksi kautta peräkkäin. Sen jälkeen säätiön säännöt ohjaavatkin jo vaihtoon. Varsinkin kahden kauden jäsenyydet ovat tuottaneet verrattain kiinteitä tiimejä, joita voi luonnehtia puheenjohtajansa nimissä vaikkapa seuraavasti:

Erkki Hirvelän perustajahallitus (1990–1996), jonka aikana kiinteistöt siirtyivät säätiölle, niiden pitkäjänteinen kunnostaminen alkoi ja säätiön hallinto ja talous vakiinnutettiin hallituksen, sivutoimisen asiamies Esko Vesikansan ja Ensio Mäkelän isännöitsijätoimiston kesken. Kaksi kautta tässä tiimissä olivat HOAS:n johtaja Timo Salovaara, OPM:n kulttuuriasianneuvos Pekka Pekkonen ja kuvanveistäjä Kari Huhtamo. Taidemaalari Marketta Holmberg oli aloitusviisikossa yhden kauden ja palasi toiseksi kaudeksi Kukkosen hallitukseen. Taidegraafikko Johanna Koistinen oli mukana yhden kauden. Kautensa lopussa tiimi päätyi vaihtamaan isännöitsijätoimistoksi Asuntopalvelu Markku Kulomäki Oy, vastuuisännöitsijänä Tapio Rusi.

Pertti Kukkosen uudistajahallituksen aikana (1997–2001) säätiön kansainvälinen residenssitoiminta muotoutui, linjattiin säätiön uusien työtilojen toimintapolitiikka, hankittiin Vallilan taiteilijatalo ja aloitettiin valtakunnalliseen työtilapolitiikkaan vaikuttaminen. Kahden kauden jäseniä olivat HOAS:n toimitusjohtaja Jorma Vanhanen ja OPM:n kulttuuriasianneuvos Kari Poutasuo. Taidegraafikko Visa Norros oli tiimissä myös kaksi kautta ja toimi hallituksen puheenjohtajana kautensa viimeisen vuoden (2002), jolloin näkyvintä oli Res Artisin yleiskokouk-

sen järjestäminen. Taidemaalari Matti Törmäkangas tuli tiimiin yhdeksi kaudeksi Marketta Holmbergin jälkeen kesken Vallilan peruskorjausvaihetta.

Laajentumishallituksen puheenjohtajana aloitti taidemaalari Merja Heino (2003), joka jättäytyi pois helmikuussa 2004, ja puheenjohtajaksi ryhtyi kuvataiteilija Outi Liusvaara (2004–08). Kuvanveistäjä Maija Helasvuo, toimitusjohtaja Mauri Niemi ja OPM:n johtaja Rauno Anttila täydensivät tiimin, johon taidemaalari Teemu Mäki tuli mukaan Heinon eron jälkeen. Tämä tiimi vei loppuun Vallilan taiteilijatalon laajennukset Kisällitalossa ja Palkaneentiellä, jatkoi valtakunnallista vaikuttamista OPM:n työtilaselvityksen ja RT-kortin muodossa, myi Oravaniemen ja toteutti Kalasataman taiteilijatalon sekä käynnisti välivuoraushankkeen Arabiassa.

Vuoden 2009 alusta säätiön puheenjohtaksi tuli taidemaalari ja -graafikko Ilkka Väätti. Kiinteistöalan asiantuntemusta tähän hallitustiimiin tuo VVO:n toimitusjohtaja Olli Salakka ja taiteilijapanoksen Väätti ohella kuvataiteilija Tero Kontinen ja kuvanveistäjä Antti Keitilä. Kautensa alussa tiimi on tarttunut Kontulahankkeeseen ja Pietarin vierasateljeehen, saanut osakseen säätiön uuden asiamiehen, arkkitehti Tuula Paalimäen valinnan ja säätiön koulutuksen sekä joutunut vanhojen kiinteistöjen peruskorjauksiin. OPM:n edustajaksi tiimiin tuli Senaatti-kiinteistöistä yliarkkitehti Marjatta Erwe, jonka nimeämisen yhteydessä ministeriö ilmoitti osana valtion omistajapolitiittisia linjauksia vetäytyvänsä pois säätiön hallinnosta.

Hallituksen erovuorojärjestelmän johdosta kaikki "tiimit" eivät ole olleet koko puheenjohtajakautensa ajan samoja.

Suomen Taiteilijaseuran ja ateljeesäätiön tapahtumia 1900–2009

1904	Suomen Taiteilijaseura asettaa toimikunnan tutkimaan mahdollisuuksia oman talon aikaansaamiseksi.	1957	Marbellan ateljeetalo ostetaan elokuussa ensin seuran taloudenhoitajan Jorma Tissarin nimiin. Talo siirtyy seuralle ja otetaan käyttöön 1958.
1920	Gösta Serlachius lupaa seuralle 1,8 milj. mk rakennukseen, johon tulisi sekä näyttely- että ateljeetilaa. 1928 valmistuu Helsingin Taidehalli, jonka juuret ovat Suomen Taiteilijaseuran valmistelussa.	1960	Herttoniemeen rakennetaan taidevalimo.
1953	Suomen Taiteilijaseura aloittaa ammattiliittojen keskus järjestönä. Puheenjohtajaksi Erkki Koponen (1953–64). Seura saa Adolf Lietsalon testamentilla hirsisen ateljeasuinrakennuksen ja rantasaunan tontteineen Lohjanjärven rannalta Sammatin Oravaniemestä. Veikkausvoittovaroja päätetään käyttää taiteen edistämiseen erityisesti suurina hankkeina.	1961	Tampereelle valmistuu ateljeetalo kaupungin ja valtion rahoituksella. Taloyhtiön omistavat Tampereen kaupunki ja Tampereen Taiteilijaseura. Vastaavalla tavalla erillisen säätiön hallintaan rakennetaan ateljeetalot Turkuun (1967), Lahteen (1972), Jyväskylään (1974) ja Helsingin Myllypuroon (1974).
1955	Tapiolan ateljeetalo Nallenpolulle valmistuu.	1964	Valmistuu Valtion taidekomitean mietintö, jossa taidehallinnon ja apurahajärjestelmän uudistamisen ohella esitetään selkeä suunnitelma maan eri osiin rakennettaviksi ateljeiksi.
1956	Oulunkylän yhteiskoulun vanha rakennus ostetaan taiteilijataloksi ja otetaan käyttöön 1957.	1965	Suomen Kulttuurirahasto lahjoittaa seuralle Lapinlahden valimon, joka myydään Lapinlahden kunnalle 1977.

1966 Seuran säätiötyöryhmä ehdottaa kiinteistöjen säätiöintiä. Hallitus ja edustajisto innostuvat ehdotuksesta, mutta hanke haudataan hiljaisuudessa.

Grassinan ateljeetalo ostetaan.

1967 Aloitetaan neuvottelut Helsingin kaupungin omistamista rakennuksista ja huoneistoista. Saadaan Punavuoren ateljee ja Pasilan Kyllikinkadulta talo, joka puretaan 1978.

Hyvinkään kaupunki vuokraa seuralle purku-uhan alla olleen neljän huoneiston talon taiteilijakäyttöön. Taiteilijoiden vuokrasopimukset siirtyvät 1998 takaisin kaupungille ja jatkuvat yhä.

1970 Astuu voimaan laki taiteen edistämisestä, jonka myötä mm. uusimuotoinen Taiteen keskustoimikunta ja alakohdittaiset taidetoimikunnat aloittavat toimintansa ja vuosiapurahajärjestelmää laajennetaan.

1971 Laaditaan muistio kuntien taidepolitiikaksi.

Aloitetaan Oravaniemen uusien talojen rakentaminen vanhan ateljeerakennuksen tilalle. Uudet bungalow-tyyppiset kesämökit otetaan käyttöön seuraavana vuonna.

1972 Seura lähettää OPM:lle kirjeen, jossa todetaan: ”...että opetusministeriön toimesta laaditaan koko naissuunnitelma tasapuolisesti koko maan kuva-

taiteilijoiden erilaiset työtilatarpeet huomioivaksi rahoitus- ja rakennusohjelmaksi.”

1976 Oulunkylän kolme uutta ateljeetaloa otetaan käyttöön.

1984 Valtion taidehallinnon julkaisemana valmistuu Juha Ilosen ja Jyrki Yläoutisen tutkimus ”Ateljee – taiteilijan työväline”.

Vuoden 1985 kansainvälisen taideviikon teemana loka-kuun alussa on ateljeekysymys. ”Tilaa taiteelle!” -tapahtumia järjestetään eri puolilla maata.

Keskustelut toimintapisteen saamisesta New Yorkiin alkavat. Visuaalisten taiteiden säätiö Yhdysvalloissa perustetaan 1988.

1986 Aloitetaan seuraorganisaation hajauttaminen erillisiksi itsenäisiksi toimijoiksi. Perustetaan visuaalisten taiteiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry ja Kustannus Oy Taide KT 1987 sekä Taidehallin Klubi Oy 1989.

Tattarisuon kiviveistämö siirtyy Suomen Taiteilijaseuran omistukseen Suomen Kuvanveistäjäliitolta.

1988 Grassinan ateljeetalon peruskorjataan.

Kesällä 1988 Taiteilijaseuran pääsihteeri Ulla Shackleton siirtyy Kuvaston päätoimiseksi asiamieheksi. Esko Vesikansa aloittaa seuran pääsihteerinä marraskuussa.

- 1989 Seuran 125-vuotisjuhluvuotta vietetään Kuvataiteen juhluvuotena monipuolisine näyttely- ja julkaisu-ohjelmineen.
- Seura asettaa työryhmän (Erkki Hirvelä, pj, Lauri Ahlgrén, Raimo Heino, Ukri Merikanto, Pekka Pekkonen ja Timo Salovaara) selvittämään kiinteistöjen säätiöintiä. Säätiötyöryhmän esitys valmistuu 20.4.1990.
- 1990 Seuran talouden tervehdyttämiseen tartutaan toden teolla neuvotelemalla OPM:n kanssa. Ateljeesäätiön perustamisesta tulee keino talouskriisistä selviämiseen.
- Seuran talouspäällikön ja yleissihteerin toimet lakkautetaan.
- STS edustajisto perustaa 1.6. Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiön ja lahjoittaa sen peruspääomaksi Tapiolan ateljeetalon ja tontin.
- Säätiön hallitus kokoontuu ensimmäisen kerran ja valitsee puheenjohtajaksi Erkki Hirvelän. Säätiön asiamieheksi valitaan Esko Vesikansa, tilintarkastajiksi KHT Vilho Kallinen ja KHT Markku Pajunen (vuoteen 2007 asti) ja kiinteistöjen isännöitsijäksi Ensio Mäkelä Oy.
- 1991 Tattarisuon kiviveistämö siirtyy lahjoituksena Taiteilijaseuralta säätiölle, samoin Punavuoren ja Hyvinkään ateljeiden vuokrasopimukset. Grassinan ja Marbellan ateljeetaloista tehdään seuran ja säätiön väliset vuokrasopimukset.
- Herttoniemen taidevalimo siirtyy kaupalla seuralta ateljeesäätiölle.
- Marbellan ateljeetalon peruskorjaus valmistuu (STS).
- 1992 Oulunkylän ateljeetalo ja Oravaniemen työskentely- ja virkistyskeskus, Härjänvatsan metsätila ja Lietsalon rahasto siirtyvät lahjoituksina säätiölle.
- 1993 Suomen Taiteilijaseura, Taidemaalariiliitto, Suomen Taidegraafikot, Kuvasto, Suomen Arkkitehtiiliitto SAFA ja Teollisuustaiteen liitto Ornamo muuttavat Taiteiden taloon Yrjönkatu 11:een, jossa ovat vuokralaisina vuoteen 1999.
- 1994 Tattarisuon kiviveistämön lattia valetaan. Taidekivenveisto ry:n ja ateljeesäätiön yhteistyönä toteutetaan seuraavana vuonna kivisahan hankinta ja asennus.
- 1995 Ostetaan As Oy Kuopion ateljeetalo Oy:n osakkeet Kuopion kaupungilta.
- Aloitetaan kansainvälisen vierasateljeetiedotuksen projekti yhteishankkeena STS:n kanssa. Vesikansa osallistuu Res Artisin yleiskokoukseen Unkarissa.

	Kansainvälinen taiteilijavaihtoseminaari Ateneumissa 30.11.		Säätiö pyytää Helsingin kaupunkia osoittamaan tontin ateljee- ja asuinrakennusta varten ja taloudellista tukea uusille työtilahankkeille. Ehdotetaan yhteistyötä vanhojen kiinteistöjen muuttamisessa työtilakäyttöön.
1996	Taiteen keskustoimikunta asettaa residenssijaoston, jonka jäsenenä Vesikansa on 1997–2009.		
	Tehdään uusi isännöintisopimus 1.12. alkaen Asuntopalvelu Markku Kulomäki Oy:n kanssa, vastuuisännöitsijäksi Tapio Rusi.		Vuokrataan Suomen Ateenan-instituutin asuntolarakennuksesta kaksio taiteilijakäyttöön.
	Valmistuu suomenkielinen kansainvälinen vieras-ateljeerekisteri kansiona ja atk-sovelluksena.	1999	Vuokrataan Kordelinin rahastolta mökki Jerisjärveltä 10 vuodeksi.
1997	Seuran ja säätiön kansainvälinen taiteilijavaihtoprojekti laajenee säätiön taiteilijavaihdon kehittämishankkeeksi.		Ostetaan Merita-kiinteistöltä Lemuntie 6 ja osakkeita naapurina olevasta Kisällitalosta, yhteensä lähes 4000 m ² :n tilat. Esisopimus kaupasta tehdään 30.9. ja lopullinen kauppakirja valtion ja Helsingin kaupungin rahoituslupausten jälkeen 29.10. Tilat siirtyvät säätiön hallintaan 1.11.1999. Korjaustyöt aloitetaan heti, ja vuokralaiset muuttavat taloon vaihteittain tilojen valmistuttua 1.11.1999–30.3.2000.
	Muutetaan Ernst Mether-Borgstömiltä vapautunut Tapiolan ateljeetalon ateljee kansainväliseksi vieras-ateljeeksi ja aloitetaan taiteilijavaihto sveitsiläisen IAAB:n ja Quebecin taidetoimikunnan kanssa.		
1998	Grassinan taiteilijatalossa vietetään 30-vuotisjuhlat ja järjestetään suomalais-italialainen Artisti in Viaggio -näyttely Bagno a Ripolissa ja Firenzessä.		Suomen Taiteilijaseura päättää käyttää saamansa Helena ja Werner Åströmin perinnön pääosan, 1,35 milj. mk, Vallilan taiteilijatalohankkeen rahoittamiseen.
	Hallitus linjaa ”Säätiön peruslinjat 2000”, joissa määritellään säätiön lähivuosien tavoitteeksi uusien pysyvien työtilojen aikaansaaminen ja kansainvälinen toiminta. Linjaus hyväksytään keskustelujen jälkeen myös STS:n edustajistossa.		Aloitetaan Kontulan ateljeetalokohteen ja Malmin Strömsin alueen suunnittelu.
			Palkataan Esko Vesikansa säätiön päätoimiseksi asiamieheksi 1.11. alkaen ja perustetaan säätiön toimisto Vallilan taiteilijataloon.

- 2000 Säätiö kansainvälisen nuorten taiteilijoiden vaihto-ohjelma Pépinierèsin Suomen koordinaattoriksi.
- Vallilan taiteilijatalon avajaiset ja säätiön 10-vuotisjuhlat pidetään 19.5.
- Baltic Sea Residence Network käynnistyy.
- Laaditaan julkisuuteen ”Muistio työtilojen tarpeesta ja lisäämisestä Suomessa”.
- 2002 Kansainvälistä tehtäviä hoitamaan säätiöön palkataan suunnittelijaksi Riikka Suomi-Chande, jonka äitiyslomansijaisena toimii kahteen otteeseen Riikka Leskinen.
- Järjestetään Res Artisin nelipäiväinen yleiskokous Helsingin Kaapelitehtaalla ja Suomenlinnassa. Säätiö toimii päävastuisena järjestäjänä, ohjelmavastaavana on HIAP ja yhden päivän hoitaa NIFCA.
- 2003 Quattroscanilta vapautuneisiin Vallilan tiloihin saadaan viisi uutta taiteilijoiden työtilaa ja säätiön toimisto.
- Rakennustietosäätiö aloittaa kuvataiteilijoiden työtiloja koskevan RT-kortin laadinnan. Työryhmään kuuluvat ateljeesäätiöstä puheenjohtaja Esko Vesikansa, Outi Liusvaara ja Kari Linkala. RT-kortti valmistuu huhtikuussa 2004.
- Tehdään Turun kaupungin tilaama selvitys Jokikadun kiinteistön soveltuvuudesta taiteilijakäyttöön.
- Esko Vesikansan tekee OPM:n tilaaman selvityksen kuvataiteilijoiden työtilojen tarpeesta ja lisäämismahdollisuuksista. Säätiön hallitus toimii selvityksen asiantuntijaryhmänä.
- Helsingin kaupunki päättää lopettaa Kaapelin vuokratukijärjestelmän ja samalla lopettaa kesken Vallilan taiteilijatalon perusrahoitukseen luvatus kuuden vuoden tuen maksamisen.
- 2004 Vallilan taiteilijataloa laajennetaan, kun Helsingin kaupunki hyväksyy säätiön tekemän ostotarjouksen Kisällitalon Nilsinäkadun tiloista. Tilat otetaan käyttöön korjattuina 1.10.
- Opetusministeriö päättää lopettaa säätiölle vuosittain myönnetyn Grassinan ja Marbellan vuosikorjausavustuksen.
- 2005 Malmin taiteilijakylän hankesuunnitelma valmistuu 3.5. (tila- ja rakennustapaselostus/Tuula Fleming/AADI Oy).
- Kuopion kaupunki lopettaa vuokratuen maksamisen kesken rakennuslainten poismaksukautta vastoin kaupanteon yhteydessä sovittuja periaatteita.
- Vallilan taiteilijataloa laajennetaan, kun Pälkäneentie 18:n kahden kerroksen huoneistot tulevat myyntiin. Kauppa Kapiteelin kanssa tehdään 28.12. Tilat otetaan käyttöön korjattuina 1.3.2006.

Hämeenlinnan verkatehtaan ateljeetilojen luonnos-
piirustukset valmistuvat.

Tapiolan ateljeetalo täyttää 50 vuotta. Tuotetaan
Kuvataiteen keskusarkiston, Suomen rakennustaiteen
museon ja Kustannus Oy Taiteen kanssa kirja
"Elämää Nallenpolulla", järjestetään "Tilaa taiteelle!"
-seminaari ja näyttely Ateneumissa sekä Avoimet
ateljeet -tapahtuma Nallenpolulla.

Virtasalmelta saadaan Olavi Vepsäläisen ja Ilma
Roponen-Vepsäläisen testamenttiperintö. Pysyväksi
säätiolle jää Iloharjun talo, muu omaisuus realisoidaan
Iloharjun kunnostamiseksi ja säätion uustuotannon
rahoittamiseksi.

2006 Helsingin kaupunki asettaa säätion aloitteesta virka-
miestyöryhmän selvittämään taiteilijoiden työtila-
kysymystä. Säätion lausunnossa (2007) Helsingin
uudisrakennushankkeista Kontula asetetaan
Malmin edelle.

Myydään Oravaniemen tontti rakennuksineen ja
päätetään käyttää rahat uusien työtilojen hankkimiseen.

Pietarin Suomi-talon suunnittelu alkaa.
Säätiö haluaa mukaan vierasateljeen.

Grassinan taiteilijatalon lahjoitus säätiolle merkitään
Firenzen rekisteriin 9.11.

2007 Vuoden 2006 lopussa tehdään Hartelan kanssa
esisopimus Kalasataman taiteilijatalosta. Kauppakirja
allekirjoitetaan 1.6.2007. Kalasataman talon sisätilat
korjataan taiteilijakäyttöön 2007. Hartela kunnostaa
talon julkisivut ja ikkunat kesällä ja syksyllä 2008.
Työ vie useita kuukausia sovittua pitempään.

2008 Vuokrataan Arabian tilat Eläke-Varmalta,
joka kunnostaa ne säätion suunnitelman mukaan.
Tilat otetaan käyttöön 1.12.

Turun kaupunki asettaa virkamiesten ja taiteilijoiden
työtilatyöryhmän, joka ehdottaa Luovan talouden
keskuksen perustamista. Säätiö osallistuu jatko-
kehittelyyn.

2009 Kontulan tontti varataan säätiolle ja ATT:lle
vuoden 2011 loppuun saakka.

Esko Vesikansalle ero ateljeesäätioistä 1.10.2010 alkaen.
Uudeksi asiamieheksi 1.2.2010 alkaen arkkitehti
Tuula Paalimäki, joka aloittaa työt säätiossään 1.1.2010.

